

BAKTALÓRÁNTHÁZA ÉS TÉRSÉGE LEADER EGYESÜLET

LEADER HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2023-2027

Készítette: **Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Munkaszervezete**

2023. november 23.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	2
Bevezetés	3
1. A HFS és a KAP ST kapcsolata	4
2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése	6
3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása	9
4. Horizontális célok	10
4.1 Esélyegyenlőség	10
4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem	11
5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	12
6. Külső koherenciák azonosítása	13
7. Helyzetfeltárás	16
7.1 SWOT analízis	22
8. A stratégia beavatkozási logikája	24
8.1 A stratégia jövőképe	24
8.2 A stratégia célhierarchiája	24
9. Cselekvési terv	25
9.1 Az intézkedések leírása	25
9.2 Együttműködések	34
9.3 Kommunikációs terv	35
9.4 Egyéb, a HACS által megvalósított projektek	36
10. Monitoring és Indikátorok	37
10.1 Monitoring	38
10.2 Az indikátorok megadása	39
11. Indikatív pénzügyi terv	41
Mellékletek	42

Rövidítések jegyzéke

EU Európai Unió

HACS Helyi Akciócsoport

HBB Helyi Bíráló Bizottság

HF Helyi Felhívás

HFS Helyi Fejlesztési Stratégia

IH Irányító Hatóság

KAP Közös Agrárpolitika

KAP ST Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv

LEADER Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében

SWOT Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek elemzés módszer

VP Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014 - 2020

Bevezetés

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, mint Helyi Akciócsoport Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye közepén, a Közép-Nyírségben helyezkedik el. Az Akciócsoport 15 település tartozik (Apagy, Baktalórántháza, Besenyőd, Laskod, Levelek, Magy, Nyírbágy, Nyírkarász, Nyírmada, Nyírtass, Ófehértó, Petneháza, Pusztadobos, Ramocsaháza, Rohod), tagjainak száma 65. A tagságot helyi vállalkozások, civil szervezetek és önkormányzatok és magánszemélyek alkotják. A szervezet célja többek között a térség és a hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatásának elősegítése, együttműködések generálása. Az egyesület Baktalórántháza központtal működik, ahol a munkaszervezet munkatársai a hét minden munkanapján fogadják az ügyfeleket. A munkaszervezet a térségben működő önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, egyházakkal, vállalkozásokkal folyamatosan kapcsolatot tart, segítséget nyújt, információt - tanácsot ad EU-s és hazai forrású projektek generálásában, projektek megvalósításában. Az Egyesület 2015. évtől a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága által elismert Helyi Akciócsoport. A szervezet a tervezési területre vonatkozóan Helyi Fejlesztési Stratégiát dolgozott ki, melyhez kapcsolódva öt intézkedésen (beavatkozási területen) keresztül járult hozzá a térség problémáinak enyhítéséhez. Az akciócsoport területén működő gazdasági, civil és önkormányzati szereplők öt pályázati felhíváson keresztül valósíthatták meg a Helyi Fejlesztési Stratégiához kapcsolódó fejlesztési elképzeléseiket. A HACS a 2021-2027 időszakban is folytatja a térségben működő vállalkozások fejlesztési elképzeléseinek, az önkormányzatok és civil szervezetek kezdeményezéseinek támogatását.

1. A HFS és a KAP ST kapcsolata

A KONKRÉT KAP-CÉLKITŰZÉS kódja és leírása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve.

Az EREDMÉNYMUTATÓ kódja és leírása

R.38 A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

A KAP ST „RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása” megnevezésű beavatkozása tartalmazza a LEADER támogatáshoz kapcsolódó kereteket.

Ez a beavatkozás a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő vagy megalakuló HACS-ok számára biztosít támogatást. Az intézkedés keretében a HACS-ok a KAP ST céljaihoz illeszkedő, a helyi fejlesztési igényeknek megfelelő HFS-t dolgoznak ki. Az IH által jóváhagyott HFS-ben a HACS-ok olyan fejlesztési célokat határoznak meg, amelyeket a térségi szereplők valósítanak meg.

A HFS-t annak tartalma és minősége, valamint a megvalósításhoz szükséges kapacitás alkalmassága alapján az IH hagyja jóvá. A HFS-ek tartalmának kialakítása a HACS-ok kizárólagos feladata és felelőssége, amelyhez a beavatkozás biztosítja a szükséges pénzügyi keretet. Amennyiben egy HFS a kiválasztási kritériumok alapján nem fogadható el az IH által, az visszaküldésre kerül javítás céljából az érintett HACS részére.

A HACS működtetéshez kapcsolódó tevékenységek mellett, a HACS legfontosabb feladata a helyi közösség motiválása, aktivizálása és segítése úgy, hogy az új lehetőségek, ötletek felszínre kerüljenek és megvalósuljanak a HFS céljainak megfelelően, továbbá a HFS közösség általi kidolgozása és megvalósítása, valamint a hálózatépítés más HACS-okkal belföldön és a határon túl. Ennek keretében a HACS-ok támogathatják a projektötletek pályázattá történő kidolgozását is, amennyiben a projekt megvalósítása a HFS céljaihoz illeszkedik.

A LEADER program hét alappilléreinek megvalósítása

- 1) Területalapú megközelítés: a LEADER HACS által lefedett terület egy homogén, összefüggő vidéki egység, ami jelen esetben nem esik egybe a közigazgatási határokkal. A működési terület településeit a Közép-Nyírségi térséget és lakóit a közös identitás, hagyományok, szokások földrajzi helyzetük köti össze. A települések szereplőinek problémái hasonlóak, a problémák orvoslására felmerülő valós igények jobban körülhatárolhatók és pontosabb beavatkozást tesznek lehetővé.
- 2) Alulról építkező megközelítés: A problémák, hiányosságok meghatározása, a beavatkozási területek kialakítása során bevonásra kerülnek a helyi gazdasági és nonprofit csoportok képviselői. A térségi

szereplőkkel (civil, vállalkozási, önkormányzati) a HACS folyamatosan kapcsolatban van, számukra fórumokat, tájékoztatókat tart.

- 3) Innovativitás: a sajátos, alulról jövő szükségletek feltárásának kiemelt szerepe van az újítások tekintetében. A helyi LEADER program innovatív jellege a helyi erőforrásokra támaszkodik, valamennyi területen megvalósíthatók innovatív fejlesztési elképzelések. A potenciális projektmegvalósítók részéről egyre több innovatív fejlesztési elképzelés jelenik meg, új technológiai megoldások, együttműködések melyek fejlesztéseit támogatásban lehet részesíteni.
- 4) Integrált megközelítés: a LEADER program egyik legfontosabb alapja nem egy ágazat fejlesztési programja, hanem a vidéki térségek fejlesztésére irányuló tevékenységek és ágazatok közötti kapcsolat. Az Akciócsoportokhoz tartozó településeken jól működő személyes és üzleti kapcsolatok vannak a szereplők (önkormányzati, civil, vállalkozói) között, melyek egy-egy projekt megvalósítás során nagyobb hatást tudnak kifejteni.
- 5) Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek: a LEADER programban a decentralizáltság többek között a döntéshozatalban és a rendelkezésre álló források felhasználásában mutatkozik meg. A program a helyi igényekre reflektál. A térség problémáit a helyi szereplők ismerik leginkább, így ők a legkompetensebbek a fejlesztések kidolgozásában és megvalósításában.
- 6) Hálózatépítés, együttműködés: a LEADER HACS és egyéb szervezetek közötti hálózatok meglétének alapja a helyi tapasztalatok, jó gyakorlatok és eredmények terjesztése, cseréje, a tudás, akár a munkamódszerek továbbadása. A HACS együttműködésben közös projekteket tervez megvalósítani a szomszédos akciócsoportokkal. A LEADER szervezet jó kapcsolatokat ápol a térség szereplőivel, közreműködik azok fejlesztési elképzeléseinek megfogalmazásában, megvalósításában, ösztönzi az együttműködések kialakítását.
- 7) Helyi partnerség(ek), HACS-ok helyi szintű szerepvállalása: a háromoldalú partnerségek központi szerepet töltenek be a LEADER programban. A HACS által koordinált stratégiák megfogalmazása és megvalósítása a különböző szervezetek és ágazatok képviselői együttműködésében valósul meg, kiemelve a kölcsönös érdekeken alapuló partnerségek kialakítását, mélyítését. A HACS iroda minden térségi szereplő számára nyitva áll a hét minden munkanapján. Az irodát rendszeresen felkeresik a projektet tervező, illetve azokat megvalósító pályázók tanácsokért, segítségért, kapcsolatépítéshez segítségnyújtásért.

Irányadó jogszabályok:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/2115 RENDELETE a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, mint HACS címbirtokos viszonylag új szereplőnek számít a LEADER programok megvalósítása területén. A szervezet a 2014-2023 időszakban részt vett a program megvalósításában HFS kidolgozásával, valamint az abban foglalt célok eléréséhez kapcsolódó pályázati felhívások kidolgozásában, projektek generálásában, támogatási kérelmek bírálatában. Az elmúlt évek során a szervezet megfelelő tapasztalatot szerzett a LEADER területen, melyeket a 2021-2027 programozási időszakra vonatkozó HFS kidolgozásában felhasznál. A 2021-2027 időszakra vonatkozó HFS kidolgozását a HACS hajtja végre, szükség esetén külsős szakértők (esélyegyenlőség, foglalkoztatás, stb.) bevonásával. A program cselekvési terve a helyzetelemzésből adódó szükségletek elemzésével, valamint a HACS irodába korábban beérkező, a térség szereplői által megfogalmazott fejlesztési igények alapján kerül kialakításra.

A HFS alulról építkező ötletek, javaslatok alapján kerül tervezésre, ennek megfelelően az alábbi tevékenységek kerülnek végrehajtásra a szükségletek minél pontosabb meghatározása érdekében:

Az érintettek beazonosítása

A HFS által érintett célcsoport többre bontható. A tervezés és megvalósítás során meghatározható elsődleges és másodlagos célcsoport is. Az elsődleges célcsoport a konkrét pályázatokat, projekteket megvalósító, támogatási kérelmet benyújtó potenciális pályázók. A másodlagos célcsoport a helyi lakosság, aki a megvalósításra kerülő projekteken keresztül fejlesztett vállalkozások, civil szervezetek és önkormányzatok szolgáltatásait igénybe veszi, vagy azok azokon keresztül megvalósul a foglalkoztatása, munkajövedelmet szerez. A legnagyobb közvetlen célcsoport a helyi mikrovállalkozói szféra, melynek foglalkoztatásban betöltött szerepe jelentős a térségben.

Fórumok és munkacsoportok szervezése

A helyi szereplők részéről felmerülő igények, valamint a HFS minél szélesebb körben történő prezentálása érdekében három munkacsoport segíti a tervezést, az alábbiak szerint:

Vállalkozás fejlesztési munkacsoport: a munkacsoportba meghívást kapnak a térség mikro, -kis és -közép vállalkozásainak képviselői, a társadalmi célú vállalkozások képviselői. A munkacsoportban feldolgozásra kerülnek a térség vállalkozásfejlesztési elképzelései, a kapcsolódó beérkezett projektötletek, valamint a térség munkahely teremtési lehetőségei.

Non profit munkacsoport: a munkacsoport tagja a helyi civil szféra képviselői, az egyházak képviselői, a nonprofit gazdasági társaságok képviselői, valamint az önkormányzatok és az általuk működtetett egyéb intézmények képviselői. A munkacsoport legfontosabb feladata a civil szféra, az egyház, valamint az önkormányzati szférából érkező igények feltérképezése, projektek generálása, kétirányú információáramlás biztosítása az érintettek körében.

Helyi esélyegyenlőségi munkacsoport: a munkacsoportba a helyi roma társadalom képviselői, a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi rétegek felzárkóztatásában közvetlenül tevékenykedő szociális és egészségügyi szakemberek, a szegregátummal és szegregált lakókönyezettel rendelkező önkormányzatok képviselői kerülnek bevonásra. A munkacsoport legfontosabb feladata a térségi leszakadó rétegek felzárkóztatásának érdekében javaslatok, projektötletek generálása, feldolgozása, az érintett célcsoport felé történő kétirányú kommunikáció. A munkacsoport ülésein feldolgozásra kerülnek a térség kapcsolódó civil kezdeményezései és a hozzájuk tartozó projektötletek, fejlesztési lehetőségek

Folyamatos kapcsolattartás

Honlap

Az akciócsoport által készített honlapon folyamatosan tájékoztatásra kerül a térség a LEADER programhoz kapcsolódó HFS kidolgozásáról. A honlapra felkerül a projektek gyűjtésére szolgáló, bárki által letölthető projekt adatlap.

HACS Iroda

A szervezet már a HFS kidolgozása során a hét minden napján napi nyolc órában fogadja a projektötlettel rendelkező pályázókat, ügyfeleket. A beérkező ügyfelek részére tanácsadást nyújt, bemutatja a program tervezetét, a várható beavatkozási területeket. A projektgazdákat segíti a projektötlet gyűjtő adatlap kitöltésében. Igény esetén ki is települ tanácsadás céljából, mely gyakorlatot a későbbiekben is alkalmazzuk. Fontosnak tartjuk a személyes kapcsolattartást ügyfeleinkkel.

Projekt adatlapok

A HACS a térségi szereplők részére projekt ötlet adatlapot biztosít. Az adatlap elektronikus úton, személyesen, illetve a szervezet honlapján is közzétéve jut el a projektötlettel rendelkezők részére. Az adatlapokban foglalt fejlesztési elképzelések felhasználásra kerülnek a stratégia és a cselekvési terv elkészítése során.

A helyi közösségi együttműködések és igények felmérése

A 2014-2022 LEADER megvalósítása során a HACS folyamatosan együttműködött a helyi gazdaságot meghatározó szereplőkkel, valamint az itt élők életminőségét pozitív irányba befolyásoló szolgáltatásokat nyújtó civil és önkormányzati partnerekkel. Az érdeklődés folyamatos fenntartása érdekében célirányosan tájékoztató fórumokat rendezett, részt vett más szervezetek által szervezett rendezvényeken, melyek során olyan, potenciális

kedvezményezett beazonosítására is, lehetőség volt akik/amelyek ez idáig nem ismerték a LEADER-t, vagy az innen származó támogatások nélkül nem tudták megvalósítani fejlesztési elképzeléseiket, ezt a tevékenységet a 2021-2027 időszakban is folytatjuk, mert még mindig nem jutott el minden potenciális pályázó mikrovállalkozáshoz a LEADER projekt.

	Helyszín	Dátum	Témák	Részt vevők száma
Fórumok	Baktalórántháza	2023.09.09.	LEADER program, Helyi fejlesztési stratégia 2024-27	76
	Baktalórántháza	2023.08.02.	LEADER program, Helyi fejlesztési stratégia 2024-27	14
	Baktalórántháza	2023.04.25.	Közgyűlés - LEADER program Helyi fejlesztési stratégia 2024-27	26
	Baktalórántháza	2023.01.30.	Közgyűlés LEADER Program, Helyi fejlesztési stratégia 2024-27	22
	Baktalórántháza	2023.06.13.	LEADER Program, Helyi fejlesztési stratégia 2024-27	12
	Nyírájkó	2023.08.05.	LEADER program, Helyi fejlesztési startégia 2024-2027.	20
	Baktalórántháza	2023.09.27.	Közgyűlés LEADER Program, Helyi fejlesztési stratégia 2024-27	23

Munkacsoporti/ Tervezői ülések, megbeszélések	Baktalórántháza	2023.08.22.	Helyi esélyegyenlőség (roma)	6
	Baktalórántháza	2023.05.19.	Helyi esélyegyenlőség (szociális)	11
	Baktalórántháza	2023.05.26.	Vállalkozói munkacsoport	7
	Baktalórántháza	2023.09.27.	Nonprofit munkacsoport	8

3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A KAP ST-ben foglaltak szerint - folytatva a 2014-2020-as programozási időszak gyakorlatát - a LEADER beavatkozás területi hatálya lefedi az ország összes vidékinek minősülő települését. A HFS-sel lefedni kívánt terület lakosság száma minimum 10 ezer fő és maximum 150 ezer fő lehet, és egy település csak egy HACS-hoz tartozhat.

a) A lefedni kívánt települések mérhető jellemzői, összefoglaló adatai (pl. területméret, lakosság szám).

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, mint előzetesen elismert LEADER HACS által lefedett tervezési területen a támogatásra jogosult lakónépesség száma 29.340 fő. A Helyi Akciócsoport területén a teljes területtel jogosult települések száma 15 db. A helyi akciócsoportot csak 10 ezer fő alatti vidéki települések alkotják. A helyi akciócsoport területe és lakosság száma elegendő kritikus tömeget biztosít emberi, pénzügyi és gazdasági erőforrások vonatkozásában, ugyanakkor a települések mérete, elhelyezkedése és távolsága legoptimálisabb közös, illetve hasonló fejlesztési elképzelések végrehajtására.

A Baktalórántházi járáshoz tartozó települések Baktalórántháza, Besenyőd, Laskod, Levelek, Magy, Nyírkék, Nyírkércs, Ófehértó, Petneháza, Rohod. A Vásárosnaményi járáshoz Nyírmada és Pusztadobos, a Kisvárdai járáshoz Nyírkarász és Nyírtass, míg Apagy település a Nyíregyházi járáshoz tartozik. Az akcióterület Szabolcs-Szatmár –Bereg vármegyében, a Közép-Nyírségben helyezkedik el. A települések közel azonos problémákkal küzdenek a foglalkoztatás, gazdaságfejlesztés és társadalmi felzárkóztatás területeken.

b) Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek, összefogások.

A települések 2002. évtől folyamatosan együttműködnek a hazai és Európai Unió fejlesztési források felhasználásában. A 2014-2022. időszakban mind a 15 település a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, mint elismert HACS tagja lett. A LEADER projekteken kívül a települések továbbra is valósítottak és valósítanak meg közös fejlesztéseket hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása (EFOP-1.4.2-16 Gyerekesély program, EFOP-1.5.3. Humánszolgáltatás fejlesztés) területen. A LEADER Egyesület projektvezetésével, Ófehértó, Baktalórántháza, Apagy települések közreműködésével, a szomszédos LEADER HACS-okkal együttműködve kettő db A LEADER - Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása nevű, VP6-19.3.1-17 jelű projekt került megvalósításra.

Projekt rövid összefoglalója	Részt vevő tagok	Megítélt támogatási összeg	Megvalósítás állapota
A projektben (1868346251) a helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése érdekében kettő db rendezvény került megvalósításra, a helyi értékek megjelenítésére 3 db szakmai kiadvány került kiadásra.	Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, Baktalórántháza Város Önkormányzata, Ramocsaháza Község Önkormányzata	13,024 Millió Ft	A projekt sikeresen megvalósult, lezárult, a pénzügyi és szakmai beszámoló elfogadásra került a közreműködő szervezet által

<p>A projekt (3010839817) keretében Apagy településen kézműves bemutatóházak épültek, Napkoron kis értékű eszközbeszerzés valósult meg. A helyi termékek és hagyományok ápolása érdekében egy db rendezvény került megszervezésre</p>	<p>Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, Apagy Község Önkormányzat, Napkori Sportegyesület</p>	<p>21,484 millió Ft</p>	<p>A projekt sikeresen megvalósult, lezárult, a pénzügyi és szakmai beszámoló elfogadásra került a közreműködő szervezet által</p>
---	---	-------------------------	--

c) Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást elérhetővé tevő központ(ok) stb.

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület székhelye 4561 Baktalórántháza, Köztársaság tér 8. szám alatt található. Az egyesület munkaszervezete részére Baktalórántháza Város Önkormányzata bérlemény formájában biztosított irodahelyiségeket, kiszolgálóhelyiségeket. A munkaszervezet a városháza (4561 Baktalórántháza, Köztársaság tér 8.) földszintjén a 12-es számú irodában kap helyet. Az iroda központi helyen, tömegközlekedéshez közel helyezkedik el, akadálymentesen megközelíthető. Az iroda alapvető számítástechnikai és irodatechnikai (multifunkcionális hálózati nyomtató 1 db, nagy teljesítményű másoló -nyomtató gép 1 db) berendezésekkel rendelkezik. Kisebb rendezvények (50-60 fő) megtartására alkalmas tárgyalóterem a városháza épületében rendelkezésre áll. A munkaszervezetben két-három fő főállású munkatárs látja el a LEADER pályázatokhoz kapcsolódó feladatokat. Az iroda mobiltelefonos elérhetőséggel rendelkezik, a munkatársak részére az egyesület mobiltelefont biztosít. Az iroda a hét minden munkanapján ügyfélfogadást biztosít az ügyfelek számára. Hétfőtől – Csütörtökig 7:30-tól 16:00-ig, míg pénteken 7:30-tól 12:00 -ig. A munkatársak a hét minden napján állnak rendelkezésre személyesen, illetve a megadott telefonos és elektronikus elérhetőségeken. Az információk közlésére a HACS folyamatosan frissülő honlapot (www.baktaleader.hu) működtet. Az ügyfelekkel és partnerekkel történő kapcsolattartást legfőbb csatornája az elektronikus levelezés, melyhez e-mail fiók áll rendelkezésre. (baktaleader@gmail.com).

4. Horizontális célok

4.1 Esélyegyenlőség

A HFS tervezésekor kiemelt szempont az esélytudatosság kifejezése, a helyi szintű kapacitásfejlesztés, a vidéki szereplők bevonása, aktivizálása közösségi akciók, szemléletformálás, amely magában foglalja az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem témájú érzékenyítést, kapacitásfejlesztést.

A dokumentum nem közvetít szegregációt, valamint törekszik csökkenteni az egyes csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottságot értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy) szerepel.

Az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítani kell mindenki számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel, a fogyatékkal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra.

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület HACS-hoz tartozó 15 település közül 12 település komplex programmal fejlesztendő járáshoz, míg két település kedvezményezett besorolású járáshoz tartozik. Ezeken a településeken jelentős a társadalmi szempontból elmaradott lakosság aránya. Baktalórántháza, Besenyőd, Magy, Nyírmada, Ófehértó, Pusztadobos, Rohod településeken jelentős a roma származású lakosság aránya. Ösztönözni szükséges a hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatásához kapcsolódó önkormányzati és civil fejlesztéseket. A roma származású társadalmi rétegek képviselői (kisebbségi önkormányzatok vezetői, szószólók, egyéb képviselők) bevonásra kerülnek a tervezés folyamatába. A térségben magas a megváltozott munkaképességű személyek száma is. A megváltozott munkaképességű emberek munkaerő-piaci szempontból rendkívül hátrányos helyzetben vannak az ország minden területén, de Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az országos átlagot jóval meghaladó mértékben. A teljes népesség átlagához képest alacsonyabb iskolai végzettségük van, többségük nem rendelkezik a munkaerő-piaci elhelyezkedéshez szükséges ismeretekkel, készségekkel és tapasztalatokkal, emellett többnyire hiányoznak azok a képességeik, amelyekkel képesek lennének a már megszerzett munkahelyük megtartására, az önfoglalkoztatás kereteinek kialakítására és fenntartására. Mindemellett azok a megváltozott munkaképességű emberek, akik a 2012-es felülvizsgálatok következtében kiszorultak a szociális ellátásból – megfelelő szakmai segítség nélkül – többnyire tehetetlenül és esélytelenül állnak a térség egyre szűkülő munkaerő-piaci lehetőségeinek kiaknázása előtt. A megváltozott munkaképességű célcsoport számára szolgáltatásokat (munkaerő-piaci szolgáltatások, egészségügyi szolgáltatás, szociális szolgáltatások, jogi segítségnyújtás stb.) nyújtó szervezetek számára is lehetőséget biztosítunk, hogy részt vegyenek a tervezés során. A program az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítja mindenki számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel, a fogyatékkal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra. A kisebbségek, hátrányos helyzetű rétegek életkörülményeinek javítása érdekében támogatásban részesülhetnek az érintett célcsoportra irányuló különféle rendezvények (sport, egészséges életmód, megelőzés, hagyományőrzés, stb.)

A HBB tagjai közé a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Közgyűlése legalább egy fő nő és egy fő fiatal (41 év alatti) választ (a vállalás abban az esetben is teljesül, ha van olyan személy a delegáltak között, aki mindkét feltételnek megfelel).

4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem

A HFS olyan tevékenységeket is ösztönöz, amelyek valamilyen szinten hozzájárulnak az EU éghajlat- és környezetvédelmi normáinak, prioritásainak, fenntarthatósági alapelveinek megvalósulásához.

Környezetbarát megoldások, hulladékminimalizálás: A projektgazdát ösztönözzük, hogy a beszerzések során minél több környezetbarát alapanyagokból készült terméket és az ilyen jellegű csomagolással rendelkező termékeket részesítsék előnyben. A termékek, szolgáltatások beszerzése során lehetőség szerint előnyben kell részesíteni a helyben előállított termékeket, szolgáltatásokat, a szállítási környezetterhelés csökkentése érdekében.

Megújuló energiaforrások, energiatakarékos megoldások: Az infrastrukturális beruházások esetén kiegészítő jelleggel energiahatékonyságot (pl. szigetelés, fűtőkorszerűsítés, napelem, hőszivattyú stb.) javító fejlesztések, valamint ilyen jellegű fejlesztésekhez kapcsolódó előkészítő, kiegészítő tevékenységek megvalósítását is lehetővé tesszük.

Szemléletformálás: A program keretében rendezvények támogatásán keresztül lehetőséget biztosítunk a térség civil szervezeteinek, önkormányzatainak, egyházainak, hogy a lakosság részére fenntartható fejlődés, környezetvédelem, újrahasznosítás témában tájékoztatókat, fórumokat, rendezvényeket szervezzenek.

5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

- Eredményes intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület a 2014-2020 programozási időszakban kezdte meg működését vidékfejlesztés területén, így korábbi időszakból tapasztalatokkal nem rendelkezett. A HACS a LEADER HFS megvalósításához munkaszervezetet hozott létre, melynek irodája Baktalórántháza járásközpontban kapott helyet. A munkaszervezet munkatársai helyben lakó, megfelelő szakmai tapasztalatokkal, helyismerettel és kiépített személyes kapcsolatokkal rendelkező szakemberek. Az esélyegyenlőség jegyében a tapasztalt szakemberek mellett mindig helyet kapott egy-egy fiatal pályakezdő, akik helyben sok szakmai tapasztalatot szerezhettek. A 15 tagtelepülés kapcsolata kiváló, az együttműködések egészen 2002. évig vezethetők vissza, minden együttműködési kezdeményezéshez pozitívan állnak, így ezen a területen probléma nincs. A korábbi HFS kidolgozása során a HACS leginkább a helyzetfeltáráskor megállapítást nyert problémákra lehetőségekre, valamint a településeken tartott fórumok alkalmával szerzett információkra reagált, melyek alapján HFS-ben 6 db intézkedés került meghatározásra és ezekhez kapcsolódva 6 db pályázati felhívásra nyújthattak be támogatási kérelmet a potenciális pályázók.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
Mikrovállalkozások fejlesztésének támogatása	VP6-19.2.1.-9-1-17	166 db	111 db	258.270.961 Ft	293.660.597 Ft
Közösségi célú fejlesztések	VP6-19.2.1.-9-5-17	77 db	51 db	154.245.741 Ft	185.094.889 Ft
Humánszolgáltatások fejlesztése	VP6-19.2.1.-9-6-17	19 db	14 db	45.818.373 Ft	54.978.447 Ft

A felhívások közül a legsikeresebb a mikrovállalkozás fejlesztési célú volt, melyhez kapcsolódóan több mint száz támogató okirat került kiállításra az Irányító Hatóság részéről, a támogatás meghaladta a 210 millió forintot. Népszerű és sikeres volt a közösségi célú felhívás, melyre civil szervezetek, önkormányzatok és egyházak pályázhattak, itt több mint ötven pályázó szervezet nyert támogatást, a támogatási összeg meghaladta a 180 millió forintot. A humánszolgáltatás fejlesztés célú felhívásra a 15 önkormányzattól .14 részesült támogatásban, a támogatási összeg itt is meghaladta az 50 millió forintot.

- Továbbfejlesztendő intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

A turisztikai célú felhívásból 10 szervezet részesült támogatásban, itt a tervezéskor több pályázóra számított a HACS, de a támogatási összeg itt is meghaladta a 40 millió forintot. A mezőgazdasági vállalkozások részére kiírt felhívás során az érdeklődés szintén elmaradt a várakozástól, ennek oka elsősorban az, hogy a célcsoport szűk keresztmetszetben került meghatározásra a VP egyéb felhívásainak lehatárolása miatt. A mezőgazdasági felhívás célcsoportja elsősorban a jelentős számú méhész volt, akik közül többen is éltek a lehetőséggel. A támogatási összeg itt is meghaladta a 15 millió forintot, melyből 7 vállalkozót sikerült támogatni. A korábbi HFS-ben megfogalmazott alapcélok csak minimálisan teljesültek a mezőgazdasági felhíváshoz kapcsolódóan, így külön mezőgazdasági célú felhívás előreláthatóan nem fog megjelenni a 2023-2027-es időszakban. A turisztikai célú felhívást tovább kell fejleszteni, hiszen egyre több vállalkozás veszi fel tevékenységei közé a turisztikai tevékenységet. A rendezvényi célú felhívás csak részben került megvalósításra az országban időközben kialakult COVID-19 vírushelyzet miatt. A pályázók egy része elállt a megvalósítástól, a veszélyhelyzet bizonytalan környezetet alakított ki, így az újra megnyitásra kerülő felhívásra kevés projektötlet érkezett. A felhívást újra kell tervezni, mivel a hagyományok megőrzése, az egészséges életmódra nevelés, a kultúra területen jelentős elmaradások vannak, a közösségeket újra aktivizálni kell, a korábbi kezdeményezéseket újra életre kell hívni.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
Turisztikai szolgáltatások kialakítása, fejlesztése	VP6-19.2.1.-9-4-17	16 db	8 db	29.574.623 Ft	35.489.547 Ft
Mezőgazdasági termékek előállításának és feldolgozásának támogatása	VP6-19.2.1.-9-2-17	15 db	7 db	11.433.489 Ft	13.720.187 Ft
Helyi és térségi rendezvények támogatása	VP6-19.2.1.-9-3-17	20 db	18 db	33.694.460 Ft	23.681.471 Ft

- Eredménytelen intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
nem releváns					

Összességében megállapítható, hogy a tervezett felhívások eredményesek voltak, hiszen a rendelkezésre álló fejlesztési forráskeret felhasználása (lekötött források) közel 118% -os arányt ért el.

6. Külső koherenciák azonosítása

A tevékenységszintű lehatárolás alapjai:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon

tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

A támogatáspolitikai programok koordinációjának két alapvető eleme a lehatárolások meghatározása (a potenciálisan átfedő területek kettős finanszírozásának elkerülése érdekében) és a beavatkozások közti lehetséges szinergiák (egymást erősítő hatások) tudatos tervezése.

A HFS elsősorban a tevékenység, másod sorban pedig a projektszintű lehatárolásokat részesíti előnyben annak érdekében, hogy ne a programszinteken rögzített és így nehezen módosítható, rugalmatlan feltételek határozzák meg egyes felhívások és projektek támogathatóságát, csökkentve annak kockázatát, hogy célcsoportok, fejlesztési igények maradnak finanszírozás nélkül a rugalmatlan szabályok miatt.

Tekintettel arra, hogy a LEADER Programon keresztül támogathatóak olyan projektek, amelyek a léptékük vagy a tevékenységi körük miatt máshonnan nem juthatnak fejlesztési forrásokhoz, viszonylag kisebb komplementer halmaz értelmezhető az átfedések tekintetében.

KEHOP Plusz

A KEHOP Plusz többek között vízgazdálkodással és katasztrófakockázat-csökkentéssel, környezet- és természetvédelemmel, megújuló energiagazdasággal, klímasemlegességre való igazságos átállással, továbbá körforgásos gazdasági átállással foglalkozik.

A természetvédelemmel összefüggő beruházások esetében a KAP Stratégiai Terv elsősorban mezőgazdasági területekre, míg a KEHOP Plusz természetvédelmi területekre koncentrál, ahol például a Natura 2000 területek között lehetne átfedés, mely azonban projektszinten kezelhető.

TOP Plusz

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának számító Budapest területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevesbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. Elsősorban helyi önkormányzati fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája ennek kapcsán kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és -bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

A korábbi szabályozás, mely szerint 10.000 fő feletti településeket a TOP, 10.000 fő alatti településeket a VP keretében támogatnak a programok, jelenleg nem része a szabályozásnak. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv is támogatja a vidéki térségeket. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a két forrás összehangolásával az egyes projektek egymás hatását megsokszorozva, a teljes értéklánc mentén biztosított lehessen a fejlesztések finanszírozása. A szinergia lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében koordinációs mechanizmust működtetünk a két program között, miszerint a vidékfejlesztési beavatkozások esetében a szinergia helyi szintű megvalósításáért felelős szervezetek, a LEADER HFS-ek felülvizsgálata során vizsgálatra kerül az érintett megye Integrált Területi Programja.

A KAP Stratégiai Terv és a TOP Plusz program közötti lehatárolás

A KAP ST és a TOP közötti lehatárolást megkönnyíti, hogy két program időbeli csúszása miatt a TOP Plusz pályázatok legtöbb esetben jóval előbb megjelennek, mint a KAP kiírások, így ritkán fordulhat elő, hogy két kiírás egyszerre, vagy közel egymáshoz nyílik meg.

EFOP Plusz

Az EFOP Plusz prioritások lefedik a köznevelési, az egészségügyi, a társadalmi felzárkózási, szociális, család- és ifjúságügyi, társadalmi innovációs, valamint leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedéseket.

Az EFOP Plusz társadalmi felzárkózási prioritási tengelyén, tervezetten a termelő műhelyek kerülnek támogatásra, míg a KAP Stratégiai Terv keretében a társadalmi vállalkozások fejlesztésére allokálnak forrást. A jelenlegi tervek alapján a termelőműhelyeket bármilyen szektorhoz kötődően létre lehet hozni, akár mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan is, továbbá az intézkedésben a támogatást igénylők között - szektorokra vonatkozó korlátozás nélkül - megjelennek a nonprofit gazdasági társaságok, valamint civil szervezetek is.

GINOP Plusz

GINOP Plusz elősegíti, összhangban a vonatkozó uniós stratégiákkal a magyar vállalkozások technológiaváltásához, digitalizációs és innovációs képességeinek megerősítését, valamint hozzájárul a munkavállalók képzéséhez, termelékenységük és hozzáadott értékük növelése érdekében.

A Partnerségi Megállapodás alapján a vállalkozásfejlesztést a GINOP Plusz támogatja. 2020-tól a GINOP hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az élelmiszeripari vállalkozások kizárásra kerültek, ezek 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP Stratégiai Tervből kaphatnak támogatást.

DIMOP Plusz

A DIMOP Plusz egységes szolgáltatási rétegeken keresztül, adatintenzív megközelítésben járul hozzá az egyes szakpolitikai feladatok digitalizációs beruházásaihoz és ilyen módon átfogó megoldásokat támogat, amelyek egy-egy ágazati célkitűzés megvalósulása mellett egységesen támogatják a digitális transzformáció folyamatát. A DIMOP Plusz jellemzően országos léptékű beruházásokra fókuszál és elsősorban nem mezőgazdasági / vidékfejlesztési témájú fejlesztések végrehajtását tervezi, mégis több szinergia lehetőség azonosítható a két program között. Releváns: a DIMOP Plusz pluszponttal támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek egy, a KAP Stratégiai Terv által finanszírozott okosfalú stratégiával vannak összhangban.

IKOP Plusz

Az IKOP Plusz felelős a magyarországi közlekedési helyzet fejlesztéséért, ami magába foglalja a kötöttpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházásokat. Az IKOP Plusz fejleszteni fogja a vidék elérhetőségét is biztosító közlekedési hálózatokat.

Magyar Falu Program (MFP)

A Magyar Falu Program (MFP) a településhálózat több mint 90 százalékát, és a népesség mintegy harmadát adó, 5000 főnél nem nagyobb lakosságú kisvárosok és községek fejlesztését támogatja a következő területeken: vidéki szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése, vidéki civil közösségek támogatása, kistelepülésen élők lakhatási feltételeinek javítása, alsóbbrendű úthálózat fejlesztése hazai forrásból, valamint falusi mikrovállalkozások támogatása uniós (GINOP Plusz-1.2.2-22) forrásból.

A nagymértékű átfedési lehetőségek okán alkalmazzuk a projektszintű lehatárolásokat.

Vármegyei Integrált Területi Programok

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye operatív programja

Az operatív program legfontosabb célkitűzése az itt élő lakosság életminőségének javítása. Jövőkép: „2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy olyan hely, ahol jó élni”.

A megye operatív programjában megfogalmazott horizontális célok közül a HFS a következők megvalósulását segíti elő:

- 2. prioritás: Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése.
- 3. prioritás: Komplex megyei menedzsment és marketingtevékenység megvalósítása, melynek keretében tervezett intézkedések közül a vállalkozásfejlesztés és a közösségi megújulást szolgáló szemléletformálás
- 8. prioritás: Élhető vidéki térségek megteremtése

A HFS megvalósítása során nem támogatható olyan fejlesztés, amely hatályos támogatói okirattal rendelkezik - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi fejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával.

Baktalórántháza ITS

A Baktalórántháza Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának beavatkozási területei közül az első a 4.2.1. Városközpont akcióterület: Az akcióterület Baktalórántháza központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatók. A beavatkozás célja gazdaságélénkítés és népességmegtartás. A tevékenységek ennek megfelelően kerültek kialakításra az alábbiak szerint: szolgáltatóközpont -vállalkozások számára üzletek kialakítása, városi terek létrehozása, kulturális tevékenységekhez kapcsolódó infrastrukturális és eszközbeszerzési fejlesztések, városi piac kialakítása, civil szervezetek számára közösségi tér – alkotóházak kialakítása. A fejlesztések megvalósulásához a HFS közösségi célú fejlesztések és humánszolgáltatások fejlesztése intézkedése közvetlenül kapcsolódik. 4.2.2. Szociális városrehabilitáció akcióterület: Baktalórántházán két szegregátum található a KSH adatai szerint, ezek közül a baktai városrészben elhelyezkedő a nagyobb kiterjedésű és a kedvezőtlenebb helyzetű. A rossz társadalmi mutatókkal rendelkező városrészben olyan beavatkozás-csomag szükséges, amely integráltan kezeli a lakókörnyezet infrastrukturális hiányosságait, valamint az itt élők munkaerő-piaci, képzettségi, egészségügyi és egyéb problémáit – összhangban Antiszegregációs programmal. Ennek érdekében tervezett intézkedések: leszakadó rétegek által lakott városrészek infrastrukturális fejlesztése, szociális bérlakásépítési program, hátrányos helyzetű célcsoport részére munkaerő-piaci képzések, foglalkoztatási programok, civil társadalom fejlesztése. A HFS intézkedései közül a humánszolgáltatások és közösségi célú fejlesztések segítik a beavatkozási területet. 4.3. Akcióterületeken kívüli jelentősebb fejlesztések: Dégenfeld Kastély integrált fejlesztése, Kertészeti telep létesítése, Harcsatenyészto telep létesítése, önkormányzati tulajdonú állattartó telepek fejlesztése, kerékpárút építési fejlesztések, kerékpárkölsönzési rendszer kiépítése. A fejlesztésekhez a HFS turisztikai, kulturális és mezőgazdasági fejlesztéseket tartalmazó intézkedései kapcsolódnak.

7. Helyzetfeltárás

Térszerkezeti adottságok:

A térség az Észak-Alföldi Régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye közepén a Nyírségben helyezkedik el, körülbelül 40-50 km-re a Román, Ukrán és Szlovák határoktól. A periférikus helyzetéből származó hátrányok leküzdésében jelentős szerepet játszik az M3-as autópálya, valamint a 4-es és 41-es főútvonalak, de a főváros még ezeken keresztül is közel 2,5 óra alatt közelíthető meg. A térség 15 településéből 2 város (3989 fő, 4849 fő), 5 település 500-999 fő közötti, 3 település 1000–2000, míg 5 település 2000-3000 fő feletti lakosságszámmal rendelkezik. A térség leginkább Nyíregyháza vonzáskörzetéhez tartozik, de Mátészalka Kisvárdra és Nyírbátorhoz is szoros gazdasági kapcsolatok fűződnek. A térségben zsáktelepülés nincs, a települések közötti belső kapcsolatrendszer működését azonban nehezíti a rossz minőségű úthálózat, illetve bizonyos helyeken a

közvetlen közúti kapcsolat hiánya. A tömegközlekedés a megyeszékhely és a környező nagyobb városok irányába megfelelő, azonban a térség bizonyos településeire csak jelentős kerülővel, több átszállással lehet eljutni a központból (Baktalórántháza). A térség 5 települését (Apagey, Levelek, Ófehértó, Baktalórántháza, Nyírmada) érinti a Nyíregyháza –Vásárosnamény vasútvonal, a sínek minősége nem megfelelő, így a szerelvények a legtöbb helyen csak 40 km/óra sebességgel közlekednek. Nyírmadán a takarmánykeverő üzemhez kapcsolódva, Baktalórántházán az ipari parkhoz, illetve Ófehértón a fafeldolgozó üzemekhez kapcsolódóan iparvágányok is találhatóak. Összefüggő kerékpárút hálózat a térségben nincs. Külterületi kerékpárút köti össze Baktalórántháza, Nyírjákó, Petneháza és Nyírkércs településeket, belterületi kerékpárút található Baktalórántházán, Leveleken, Rohodon és Apageyon.

Környezeti adottságok:

A terület a Nyírség közepében fekszik, homokos lösz, löszös homok és csernozjom típusú talajokon, a térséget burgonya, zöldségtáblák és gyümölcsöskertek sokasága teszi változatosabbá. Természeti erőforrásként a föld mellett csak a viszonylag kedvezőbb klimatikus adottságok említhetők, ezen belül is a csapadékmegosztás, az Alföld belsőbb tájainál kisebb aszályveszély, a keleti részek magasabb relatív nedvességtartalma, a Nyírségi tájak gazdag réteg- és termálföldkincse, a peremterületek felszíni vízfolyásokban való gazdagsága. A jellegzetes rurális térség természeti adottságai mezőgazdasági szempontból általában gyengék. Az itt lévő jellegzetes nyírségi homoktalajok 10 aranykorona értékűek vagy alig valamivel a felett, de van olyan település, ahol az átlag nem éri el a 8 AK-t. A térség talajának és éghajlatának specifikus tulajdonságai bizonyos növények esetében ennek ellenére kedvezőek. A nyírségi alma messze földön híres, ahogyan a meggy is, de a szilva, a dió és az előbbieknél kisebb hagyományokkal rendelkező cseresznye is igen jól megterem. A gyümölcsültetvények területe sajnos évről évre csökken, az időjárási szélsőségek, a megdrágult kézimunkaerő hiánya, valamint a magas értékesítési kockázatok miatt. Hasonlóan a helyzet bizonyos zöldségféléknél. A káposzta és a karfiol nemcsak jól terem, de hatalmas jelentős területet is borít. Hagyományos termék a dohány, melynek termelése közel 1000 hektárt köt le tartósan, azonban a terület itt is folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A térség jelentős burgonyatermelési tradícióval rendelkezik, de a termelési volumen az elmúlt évek értékesítési nehézségei miatt visszaesett. Az azonban nyilvánvaló, hogy a mezőgazdaság átstrukturálásra szorul, biogazdálkodásra történő áttérés és az erdősítés megoldást jelenthet. Minden mezőgazdasági termékszerkezet váltás és feldolgozóipari fejlesztés ellenére azonban a szántóföldi művelés területét nagymértékben csökkenteni kellene. Ennek egy részét felválthatja a térség adottságai alapján a gyümölcs- vagy zöldségtermesztés, gyógynövények és energianövények termesztése. A Közép-Nyírségi térség szinte teljesen sík terület. A térséget nem érinti a Tisza folyó, a területen csak a Lónyai csatornába torkolló mesterségesen kialakított főfolyások haladnak keresztül. Kevés a kiépített öntözőrendszerrel rendelkező mezőgazdasági terület, mely a napjainkban jelentkező aszályos időszakokban egyre nagyobb problémát jelent a termelők számára. Több kisebb természetes tó és épített víztározó teszi változatosabbá a tájat, melyek közül meghatározó a Leveleki víztározó, az Apageyi Kenderáztató tó és a Nyírmadai Jóléti-tó. A térség területének jelentős részén (30,4 %) található erdők mintegy felét még mindig az eredeti tölgyesek, gyertyános tölgyek teszik ki (különösen értékes a 301 hektáron elterülő baktalórántházai természetvédelmi védelem alatt álló erdő), míg a terület másik felét telepített akácok, fenyvesek és nemesnyarasok alkotják. A térség lakásállományának komfortfokozatait vizsgálva megállapítható, hogy a komfortfokozat nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya jelentős mértékben meghaladja a megyei átlagot.

A komfortfokozat nélküli lakások nagy része a szegregátumban (Ófehértó-Ligettanya), illetve azokon a településeken és településrészekben (szegregált lakókörnyezet) található ahol magas a roma lakosság aránya, (Magy, Besenyőd, Rohod, Baktalórántháza). Az egészséget, életminőséget jelentősen befolyásoló környezetet vizsgálva a térség lakásviszonyai a vízellátás tekintetében a megyei átlaghoz hasonló, 96%-uk rendelkezik vezetékes ivóvízzel. Szennyvízhálózatba azonban csak mintegy 36% kapcsolódik. A térségben már csak Laskod, Nyírjákó és Nyírkércs településeken hiányzik a szennyvízhálózat. Szociális bérlakások Baktalórántházán, illetve Magy településen épültek. A legtöbb településen nincs, illetve nagyon kevés a fiatalok helyben tartásának

elősegítésére szolgáló, piaci ár alatt elérhető, önkormányzati bérlakások száma. Mobiltelefon lefedettség minden szolgáltató esetében megfelelő, vezetékes telefon, szélessávú internetelés minden településen biztosított, bár a sáv szélesség nem minden településen megfelelő sebességű, az előfizetők száma évről évre nő. A szolgáltatást biztosító szolgáltatók folyamatosan fejlesztik a hálózatokat, bár a kis települések esetén az előfizetők alacsonyabb száma miatt nem minden esetben kifizetődő a fejlesztés. A hulladékgyűjtés megyei szinten biztosított, minden háztartás számára lehetőség van szelektív hulladékgyűjtésre, ehhez a szolgáltató szelektív szállítást biztosít. Hulladéklerakó és feldolgozó üzem nem található a térségben. A korábban működő települési szilárdhulladék lerakók Európai Unió források felhasználásával felszámolásra kerültek. Turisztikai szempontból fontos idegenforgalmi centrum a Leveleki Tócentrum, az apagi horgászto, valamint a Baktalórántházi erdő és a nyírmadai jóléti tó. Baktalórántházán a Dégenfeld kastély központi épületéből interaktív múzeum került kialakításra. A kastély parkja egyelőre kihasználatlan. Idegenforgalmi szempontból a települések templomai is fontos látványosságok, hiszen Laskodon és Baktalórántházán Árpád-kori templom, Nyírkarász településen földvár található. Horgászturizmus szempontjából a Leveleki víztározó és az Apagi Kenderáztató tó kiemelkedő. A jelentős mértékű erdősültség, valamint a jelenlegi birtokszerkezet kedvező a vadállomány számára, így a térségben a vadászturizmus is jelentős szerepet tölt be. Általánosságban elmondható azonban, hogy a térség idegenforgalmi adottságai – a falusi és az ökoturizmus kivételével – nem kiemelkedőek. A térség szereplői számára fontos az idegenforgalom fejlesztése, jelenleg azonban a térségben az idegenforgalomnak nincs kiépítve a megfelelő infrastruktúrája és szolgáltatói háttere. Bár több természeti és építészeti látványossággal rendelkeznek a települések, kihasználtságuk turisztikai szempontból jelenleg nem jelentős.

Az alacsony iparosodottság, a turizmus hiánya és kis népsűrűség miatt a térség környezetterhelése általánosságban alacsonynak mondható. Az alacsony népsűrűség, a térség viszonylagos fejletlensége, az alacsony fokú iparosodottság, a zsúfolt főutaktól való mentesség, valamint az, hogy a térség nem turisztikai célterület, környezeti szempontból előnyt jelent, hiszen kisebb a levegő, talaj szennyezések mértéke, valamint a zajhatások is mérsékeltek.

Kulturális erőforrások:

Az egészség, életminőség fontos szereplője a támogató helyi közösség, melynek kialakulását, megtartását nagymértékben segítik a kulturális, szabadidős intézményrendszerek, valamint közösségi rendezvények. A térségben a kulturális kínálat szegényes és egysíkú. Mozi a térségben nem működik. A mozi hiányát ellensúlyozandó több településen rendszeres gyakorisággal rendeznek filmklubot. Színház legközelebb Nyíregyházán található. Szabadtéri színház, a megyei szintársulatok közreműködésével, évente egy-két alkalommal Baktalórántházán kerül megrendezésre. A művelődési házak, közösségi terek technikai felszereltsége a kistelepüléseken alacsony, nagyobb és nívósabb rendezvények lebonyolítására szinte alkalmatlanok. Integrált közösségi szolgáltató tér Pusztadoboson, Nyírkércsen, Leveleken, Laskodon működik. Művelődési ház Apagy, Magy, Ófehértó, Baktalórántháza, Nyírmadán működik. Ófehértó –Ligettanyán a szegregátum közepén, Nyírkarászban és Baktalórántházán szegregált lakókörnyezetben a térségi gyerekesély program keretében, alacsony küszöbű szolgáltatásokat is nyújtó, közösségi ház került kialakításra.

Sportlétesítmények közül jelentősebb a leveleki, illetve a baktalórántházi sportcsarnok, valamint Baktalórántháza városban tanuszoda is működik. Labdarúgó pálya minden településen található. Műfüves kézilabdapálya Baktalórántházán, Magyon, Apagyon, Leveleken, Petneházán, illetve Nyírmadán van. Közjóléti funkciót ellátó, sportolásra is alkalmas, a Nyírerdő kezelésében lévő, állami tulajdonú erdő Baktalórántházán található. Nyírmadán (jóléti tó) és Apagyon (Kenderáztató tó) sporthorgászat célra, Leveleken (Leveleki víztározó) a horgászaton túlmenően vízi sportokra (vízisí, kenu, stb.) is alkalmas vízfelület található. Az Európai Unió előírásoknak is megfelelő közösségi játszótér minden településen található, bár jelentős részük felújításra, korszerűsítésre szorul. Lovassportokhoz szükséges létesítmény (fedett lovarda) Nyírtasson és Petneházán található. Hagyományőrző lovas íjász egyesület Magyon, míg lovassport egyesület Baktalórántházán működik. Leveleken, Nyírkércsen jól működő ifjúsági egyesület folytat civil tevékenységet. Civil szervezetként működő

polgárőrség szinte minden településen van. A polgárőrseknek jelentős szerepe van a közbiztonságot veszélyeztető és bűncselekményeket megelőző tevékenységekben, mivel a térség ezen mutatói országos szinten is rosszak. A polgárőrök több településen még mindig eszközhiánnyal küzdenek.

A térségben amatőr csoportok tevékenykednek, elsősorban a színjátszás és a tánc területén. Az elmúlt években a településeken a művelődési, közösségi házak funkcióváltása és felújítása valósult meg, valódi közösségi terek alakultak ki, ahol lehetőség nyílik a különböző korosztályok igényeinek megfelelő rendszeres sport és kulturális programok szervezésére, lebonyolítására. Ezen közösségi terek eszközfejlesztésére továbbra is szükség van. A térség mind a 15 települése szervez évi rendszerességgel kisebb-nagyobb helyi és szomszédos közösségeket megmozgató rendezvényeket (falunapok, egészségnapok, sportnapok, családi napok). A rendezvények közül kiemelkedő és hagyományokkal bír a Baktalórántházi szántóverseny és a fogathajtó verseny, nagyobb tömegeket vonzanak a városnapok Baktalórántházán és Nyírmadán.

A társadalom állapota:

A térség lakónépessége 29.484 Fő. A megyei adatokhoz hasonlóan a térséget is évek óta tartó negatív vándorlási egyenleg jellemzi. A térség településeiről elsősorban a fiatal korosztály elvándorlása jellemző. Az elvándorlás oka legtöbbször a nagyobb városokban rendelkezésre álló munkalehetőség, a közép –és felsőfokú intézményekben történő tanulási lehetőségek, valamint bizonyos esetekben családi események. A népsűrűség átlagosan 74,6 Fő/km². A népsűrűség a megyei adatokhoz viszonyítva (94 km²) alacsony. A térség változatlanul fiatal-korösszetételűnek tekinthető, a lakosság öregedése, vagyis az idősek arányának növekedése a fiatalokhoz képest itt is megfigyelhető, bár az országos átlaghoz képest kisebb mértékben. A lakosság életkori megoszlását tekintve fiatalabb korösszetételű térségnek tekinthető. Kedvezőtlen azonban, hogy a születések magas száma elsősorban azokat a lakossági csoportokat érinti, amelyek esetében a legmagasabb a szegénység kockázata. A gyermekek aránya magasabb az országos átlagnál, míg országosan 100 aktív korúra 24 gyerek jut, addig a térségben 31. A nemek közötti arányok tekintetében a térségben is fokozódott a nőtöbbség. Az idősek aránya a kisebb lakosságszámú településeken magasabb a fiatal korosztályhoz képest. A térség öregedési indexe a 2021. év adatai alapján 89,49 %. Az alapfokú oktatási –nevelési intézmények tekintetében a térség megfelelően ellátott, mind infrastrukturálisan, mind humán erőforrás tekintetében. A térségben öt helyen működik bölcsőde (Petneháza, Levelek, Ófehértó, Apagy, Baktalórántháza), minibölcsőde Nyíráján, a kisgyermekellátás érdekében családi napközi működik Levelek, és Baktalórántháza településeken. Biztos Kezdet gyerekházat három település működtet (Baktalórántháza, Pusztadobos, Nyírmada). Minden településen működik állami fenntartású általános iskola és önkormányzati óvoda, míg Magyon és Baktalórántházán egy-egy egyházi fenntartású iskola is működik. Az intézmények befogadó képessége megfelelő, a gyereklétszám alakulása azonban aggodalomra ad okot. Egyre több, jellemzően a kistérségeken működő alapfokú oktatási, nevelési intézmény küzd létszámihiánnyal.

A térségben egy középiskola működik, a Baktalórántházán a Vay Ádám Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium, melynek fenntartója a Földművelésügyi Minisztérium. A középiskolában szakközépiskolai képzések közül mezőgazdasági-gépész és rendészeti szakképzés folyik, melyen belül a diákok által belügi rendészeti és katonai fakultáció választható. A szakközépiskolai képzések közül az iskolában mezőgazdasági gazdaasszony, mezőgazdasági gépész képzés folyik. A középiskola időszakonként iskolarendszeren kívüli, felnőttképzés keretében, mezőgazdasághoz kapcsolódó képzéseket is indít (pl. aranykalászos gazda, méhészet stb.) A térségben az országosnál jóval alacsonyabb a népesség iskolai végzettsége (minden szinten: általános iskolát végzettek, érettségivel, egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya). A térségi településeket vizsgálva megállapítható, hogy – egy-egy kivételtől eltekintve – még a kedvezőtlen megyei átlagnál is alacsonyabb a népesség iskolai végzettsége.

Az iskolai végzettség ilyen irányú alakulása több problémát hordoz magában: a diplomás és középiskolai végzettséggel rendelkező réteg mérsékeltebb jelenléte azzal jár, hogy az ennél alacsonyabb végzettségűek népességben belüli aránya a megyei átlag feletti. A képzettebb rétegek egészét a kistérség nem tudja megtartani, mivel a magasabb képzettséggel rendelkezők elhelyezkedési esélyei minimálisak. Folyamatosan szükség van

felzárkóztató és szakmai képzések megvalósítására, annak érdekében, hogy a térség mutatói közelebb kerüljenek a megyei és országos átlagokhoz.

A lakosság egészségügyi állapotának vonatkozásában a halálozási mutatót tekintve a térség az országos átlaghoz képest rosszabb képet mutat. A mutató mind a két nem esetén sokkal rosszabb, mint az Európai Unió átlaga, sőt az adatok alapján megállapítható, hogy mind az országos, mind a régiós, sőt a megyei átlaghoz képest is várhatóan kisebb életkort élnek és fognak megélni az emberek a HACS településein. A legjellemzőbb halálokok a térségben: szívelégtelenség, szívinfarktus, agyi érlemeszesedés, daganatos megbetegedések, pulmonológiai eredetű okok, légzőszervi megbetegedések.

Az első helyen a keringési rendszer betegségei állnak, a halálesetek 53 %-a ezeknek következménye. Nők esetében magas az emlő és a méhnyak rosszindulatú daganatából eredő halálozás. Az esetek nagy többsége megelőzhető lenne időben történő szűrővizsgálatokon való részvétellel. A 0-18 éves korosztályt legnagyobb mértékben a túlsúlyosság, mint betegség fenyegeti, a korosztály nagy hányada egészségtelenül és rendszertelenül táplálkozik, valamint rendszeresen szinte semmit nem mozog, nem sportol. A betegség ilyen aránya és iránya gyors beavatkozást igényel, a LEADER az ehhez kapcsolódó programok és eszközök beszerzésének támogatásában nyújt segítséget.

A térségben nincs betegszállító szolgálat, fekvőbeteg-szakellátás, 7 idősek otthonában összesen 166 férőhely áll rendelkezésre az arra rászorulóknak számára. Otthonápolás jelenleg is működik a kistérségben, a szolgáltatás azonban nem kiterjedt körű. Baktalórántháza rendelkezik mentőállomással, mindezen túl Baktalórántházán központi orvosi ügyelet is működik.

A térség minden településén működik orvosi rendelő. Az egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma a térségben kiugróan magas (2359 fő), a megyében itt a legmagasabb ez a szám (vagyis a legkedvezőtlenebb a helyzet). A házi gyermekorvosra jutó gyerek száma szintén jelentősen elmarad az országos átlagtól. Fogászat 12 településen működik, 7 településen nincs fogászati rendelő. Védőnői szolgálat minden településen van. Baktalórántházán kistérségi járóbeteg szakellátó központ működik 20féle szakrendeléssel. Egy önkormányzati és egy egyházi fenntartású támogató szolgálat működik. A térség településein a Baktalórántházi Kistérségi Szociális Központ látja el a szociális és gyermekjóléti alapellátások feladatait. A településeken kiterjedt nevelőszülői szolgálat működik több mint 100 gyerek számára biztosítva a gyermekek családban történő nevelését. Bentlakásos idősek otthona Apagyon, Baktalórántházán, Ófehértón és Nyírmadán van. A HACS tagtelepülései közigazgatásilag 4 járási központhoz tartoznak. A kistérség települései közül a Baktalórántházi járáshoz 10 település (Baktalórántháza, Besenyőd, Laskod, Levelek, Magy, Nyírkércs, Ófehértó, Petneháza, Rohod), a Nyíregyházi járáshoz 1 település (Apagy), a Vásárosnaményi járáshoz 2 település (Nyírmada, Pusztadobos), a Kisvárdai járáshoz 2 település (Nyírkársz, Nyírtass) tartozik.

A gazdaság helyzete:

A működő vállalkozások száma az elmúlt évtizedben jelentősen nem változott (5867 db). Az 1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma a megyében itt a legalacsonyabb, az országosan pedig a harmadik legalacsonyabb. A vállalkozók aktivitása, versenyképessége és foglalkoztatásban betöltött szerepe a megyei és országos adatokhoz viszonyítva alacsony.

Utóbbi mutatja, hogy a működő vállalkozások több mint 62%-a egyéni vállalkozás, jóval kevesebb a jogi személyiségű gazdasági társaságok száma 38%. Működő szociális szervezet csak Baktalórántházán van, a Baktalórántháza és Térsége Szociális Szövetkezet. A szövetkezet a megyében mezőgazdasági tevékenységek ellátására alakított szövetkezetekkel szemben, lakossági szolgáltatásokat (kerékpárjavítás -felújítás, segédeszköz javítás, kulcsmásolás, késélezés, kisebb lakatosipari munkák) nyújt Baktalórántházán. A vállalkozások körében gazdasági ágak szerint legjellemzőbb a kereskedelem, gépjárműjavítás, majd a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, valamint az építőipari tevékenységek. A térség gazdaságában a mező- és erdőgazdaság lényeges szerepet tölt be, melyet az is alátámaszt, hogy a vállalkozások egy jelentős része, 3,6%-a e területen tevékenykedik (az országos átlag 3,4%). A térség gazdaságában jelentős szerepet tölt be a baromfiágazat. A Master Good cégcsoport, a térség több településén működtet telephelyet (Nyírkércs –központ, Baktalórántháza

–baromfitelepek, Nyírmada –Takarmánykeverő üzem, Petneháza –Baromfi feldolgozó, Nyírkákó – Trágyafeldolgozó üzem) integrált takarmánytermeléssel, baromfityenyésztéssel, keltetéssel, brojler hizlalással, és feldolgozással is foglalkozik. A cégcsoport a jövőben újabb baromfitelepeket épít. A megyei térségek közül Baktalórántházaiiban a második legmagasabb az erdőszűlségi szint. A Baktai erdő egy része a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó természetvédelmi terület. Az állami erdők kezelését a Nyírerdő Zrt. Baktalórántházi Erdészete végzi. Baktalórántházán, Rohodon, Ófehértón és Nyírmadán fafeldolgozó üzemek működnek. Az üzemekben a helyben megtermelt akác és nyár, valamint a hazai és import fenyő feldolgozása folyik. A fából készült termékek közül nagyobb mennyiségben raklapot, kerítéselemet, oszlopokat és egyéb építőipari alapanyagot gyártanak. A térségben jelentős területeken folyik gyümölcsstermesztés, ezek között legjellemzőbb – a többségében magántulajdonban levő – alma és meggy termesztése. Az almatermés jelentős része léalmaként kerül feldolgozásra. Gyümölcsfeldolgozó üzem Nyírmadán (léüzem), Nyírtasson (konzervüzem), illetve Apagyon zöldségfeldolgozó üzem is (csomagolás, savanyítás) található. Jelentős a takarmánynövényekkel való foglalkozás, az ipari növények közül a napraforgó és burgonya a jelentősebb. Jelentős dohánytermő területek található Apagy, Besenyőd, Nyírkarász, Nyírmada településeken. Az állattenyésztés körében főként juh, sertés, szarvasmarha és baromfi tartása, értékesítése, valamint feldolgozása folyik. Ipari park Baktalórántházán található. Az ipari park ingatlanjai, üzemcsarnokai, raktárépületeinek nagy része kihasználatlan, üres.

A működő vállalkozások számát gazdasági ágak szerint vizsgálva megállapítható, hogy a szolgáltatás jellegű ágazatokban a kereskedelem, javítás területén működő vállalkozások száma (837 db) meghaladja az e területen tevékenykedő vállalkozások megyei és országos arányát.

A népesség gazdasági aktivitására vonatkozó területi statisztikai adatok évről-évre azt mutatják, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében a regionális és az országos átlagnál is alacsonyabb a foglalkoztatási ráta, magasabb a munkanélküliség és magasabb az eltartottak aránya. A terület szűkítésével, azaz a térségre fókuszálva megállapítható, hogy az előbbiekben említett trend folytatódik, tehát még alacsonyabb a foglalkoztatottak, még magasabb a munkanélküliek és még magasabb az eltartottak aránya, mint megyei szinten.

A számokat tekintve a regisztrált munkanélküliek száma száz 15-64 éves állandó lakosra vetítve 8,05%, ez az országos 2,8% és a megyei 5,1%-hoz képest igen magas. A térség ezen mutató tekintetében szinte mindig az utolsó helyek egyikét foglalta és foglalja el jelenleg is országosan. Az inaktív keresők és eltartottak aránya magasabb a térségben az országos adatoknál. Szinte minden településen 50%-nál magasabb azon aktív korú lakosok aránya, akik szociális segélyből, idény-, vagy feketemunkából, illetve egyéb rendszertelen (pl.közmunka) tartják fenn magukat. A rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerint 2021. évben a térségben nyilvántartott álláskeresők száma 1.969 fő volt, ebből közel 50% több mint egy éve keres munkát. A munkanélküliek között magas az olyan személyek száma akik még soha nem dolgoztak, vagy több mint két éve nem volt munkájuk.

A munkanélküliek között a megyei és országos átlagot meghaladó az alacsony iskolai végzettségűek (legfeljebb 8 általános iskolai végzettség) aránya (59,2%). Az egészségügyi problémákból eredő, munkavállalásra vonatkozó korlátozások elsősorban azt jelentik, hogy az adott személy nem tud nehéz fizikai munkát, állómunkát, többműszakos munkát vállalni. A családi problémák hátterében legtöbb esetben kiskorú, illetve idős hozzátartozó felügyeletének ellátása áll. A munkanélküliek helyzetén átmenetileg segítséget nyújt az önkormányzatok által biztosított közmunka. A térségben jelentősebb, több száz munkavállalót foglalkoztató munkáltató nincs. Sajnos meghatározó az önkormányzatok szerepe foglalkoztatási szempontból őket követik a térség kis és középvállalkozásai. A térségben magas a megváltozott munkaképességű emberek száma. A teljes népesség átlagához viszonyítva alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, ha van szakképzettségük, az általában nem piacképes. A fentiek alapján megállapítható, hogy a térség legnagyobb problémáját még mindig a munkanélküliség, valamint a hátrányos helyzetű, leszakadó rétegek felzárkóztatása jelenti.

Népszámlálási adatok szerint a térségben 3107 fő roma származású ember él, ami a lakosság több mint 10%-át jelenti (Mellékletek, 1.sz. táblázat).

A roma lakosság száma azonban településenként jelentősen eltér. A térségben a mélyszegénység, illetve a szegénység szempontjából leginkább veszélyeztetettek a három, vagy több gyermeket nevelő hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű roma származású családok. A népszámlálás adatai szerint térségben a leghátrányosabb helyzetű roma lakosság aránya Baktalórántházán (7%), Rohodon (20%), Ófehértón (4%) Pusztadoboson (7%), Nyírmadán, (8%) kiugróan magas, de a roma lakosság a megoldatlan munkaerő-piaci reintegrációja és további társadalmi lemaradása miatt a térség szinte minden településén okoz kisebb-nagyobb társadalmi feszültségeket. Roma lakosság által lakott, a településektől teljesen elkülönülő szegregált lakókörnyezet Ófehértó –Ligettanyán található. A szegregátum lakónépessége közel 110 fő, melyből 98 roma származású, a 18 év alattiak száma 60fő. A szegregátum területén gyerekesély projekt keretében, alacsonyküszöbű szolgáltatásokat is nyújtó közösség ház került kialakításra, melynek fenntartása jelentős terheket ró a fenntartó önkormányzatra. Telepszerű környezet Pusztadoboson, Baktalórántházán található. A korcsoportokat tekintve a roma gyerekek aránya (23%) kétszerese az országos átlagnak. A kisebbségi önkormányzatoknak a felzárkóztatásban betöltött szerepe alacsony, költségvetési forrásaik szűkösek, viszont személyes kapcsolatrendszerük és helyismeretük kihasználható a stratégia tervezése, megvalósítása során.

7.1 SWOT analízis

<p>ERŐSSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jó megközelíthetőség (41-es, 4-es főutak, M3 autópálya) - Erdősültség magas szintje, vadgazdálkodási - Jelentős zöldség, -gyümölcsstermelési tapasztalatok, méhészet, mezőgazdasági szakképzés - Feldolgozóipari hagyományok (fa, élelmiszer) - Népszámlálás alapján magasabb a 14 év alattiak aránya, olcsó munkaerő - hagyományőrző civil szervezetek, mesterek, műhelyek és önkormányzatok - Nő a turisztikai szálláshelyek száma - Felhalmozott tudás pályázatok megvalósításában, korábbi pályázatokból elindított hiányzó szolgáltatások, felújításra, kiépítésre került, közösségi terek 	<p>LEHETŐSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mezőgazdasági termékek alacsony feldolgozottsági szintje - Alacsony a KKV-k száma, a megyei és országos átlaghoz képest, versenyképesség alacsony - Együttműködő termelői, szolgáltatói csoportok hiánya - Idegenforgalom infrastruktúrája és a hozzá kapcsolódó szolgáltatói háttér, hiányos - Fiatalok folyamatos elvándorlása, alacsony iskolázottsági szint, magas a munkanélküliek száma, Kistelepüléseken előregedő társadalom, romák, hátrányos helyzetűek társadalmi lemaradása - A működő civil szervezetek száma alacsony - Szegényes kulturális kínálat, közösségi terek nincsenek programokkal megtöltve, kihálófélben lévő hagyományok, mesterségek - okos(falvak) megoldások hiánya
<p>GYENGESÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - EU-s források rendelkezésre állása különösen a vállalkozás-fejlesztés területén - A szociális gazdaság erősödhet társadalmi vállalkozások létrehozása, fejlesztése által - hátrányos helyzetűek, különösen a roma lakosság részére biztosított szolgáltatások, 	<p>VESZÉLYEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Folyamatosan növekvő verseny a termékek és szolgáltatások piacán - energiaárak emelkedése - Szakképzett és magasabb iskolázottsági szintű lakosság elvándorlása, szakképzett munkaerő hiánya, szomszédos fejlettebb,

<p>programok során szerzett tapasztalatok, szakemberek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Természetvédelmi és erdőterületek jelentőségének felértékelődése - A térségben fellelhető épített és szellemi örökség magában hordozza a turisztikai célú felhasználás lehetőségét a térségi marketing erősítése által megnövekedhet a térség vonzereje - befektetésre alkalmas területek okos megoldások a szolgáltatások és közösségfejlesztés területen 	<p>megyei rangú városok nagyméretű multinacionális cégek megtelepülése „elszívó” hatása nő</p> <ul style="list-style-type: none"> - Csökkenő befektetői és turisztikai érdeklődés a térség iránt - Roma társadalom felzárkóztatásának lassulása, elmaradása - Kistelepülések elöregedése, elnéptelenedése <p>A térségen belüli társadalmi és területi különbségek növekedése (térségközpont-kistelepülés)</p>
---	--

SWOT elemzés

A térség alapvetően fejlesztő stratégiát kíván követni: a gyengeségek lehetőségek általi fejlesztésére helyezi a hangsúlyt, mivel a SWOT során azonosított erősségek önmagukban nem elegendők ahhoz, hogy a térséget jellemző gazdasági és társadalmi problémákra megoldási alapként szolgáljanak. Amennyiben a gyengeségek nem kerülnek fejlesztésre, a térség felzárkózása is bizonytalanra válhat.

Az akcióterület alapvetően a gazdaság alacsony versenyképessége, illetve a lakosságot jellemző szociális és kulturális hátrányok miatt szorul beavatkozásra. Bár a térség gazdasága hagyományosan a mezőgazdasági termelésre alapozódik, a modernizáció folyamán az elaprózott birtokszerkezet és az elavult technológiák, valamint a termékfeldolgozás és a termelők közötti együttműködés hiánya miatt ma igen alacsony versenyképességgel bír. A nem mezőgazdasági szektorokban alacsony mind a nagyvállalatok, mind a – lakosság részére reális munkaerő-piaci integrációt nyújtani képes – kisvállalkozások száma is. A turisztikai szektorban hiába van jelentős potenciál, az idegenforgalom infrastruktúrája – ideértve a szálláshelyeket, turisztikai desztinációkat és az úthálózatot is –, illetve a kapcsolódó szolgáltatói háttér nagyon alacsony szintje és színvonala miatt beavatkozás nélkül nem várható komolyabb növekedés. E gyengeségeket figyelembe véve a gazdaság területén elsősorban a kis- és középvállalkozások fejlesztése, ezáltal a foglalkoztatás bővítése, valamint a komoly potenciállal bíró turizmus fejlesztése kell, hogy a fejlesztési stratégia középpontjában álljon.

A gazdasági problémákkal szorosan összefüggő társadalmi problémák között a munkalehetőségek hiánya miatt a fiatalok elvándorlása, ezáltal a társadalom fokozatos elöregedése, a települések elnéptelenedése figyelhető meg. A térségben élők az alacsony iskolázottsági szint, illetve a többgenerációs munkanélküliség miatt még a meglévő munkahelyeket sem tudják betölteni. A kulturális lehetőségek hiánya, a helyi közösségek gyenge szervezethez, a civil társadalom fejletlenségéhez miatt a települések vonzóereje tovább csökken. A települési önkormányzatok számára komoly feladat a segélyezettek eltartása, illetve a térség egésze számára a hátrányos helyzetű emberek igényeikhez és szükségleteikhez illesztett szolgáltatások biztosítása. A stratégia másik pillére tehát a társadalmi problémák megoldására, enyhítésére, a rendelkezésre álló lehetőségek által történő fejlesztése kell, hogy legyen, ezáltal elkerülhetővé válik a lakosság további leszakadása, a társadalmi feszültségek erősödése. A társadalom versenyképességének növekedése a gazdasági versenyképességre is ösztönző hatással van: a két átfogó fejlesztési cél szoros összefüggésben kezelendő a specifikus célok, valamint a stratégia megvalósítása során.

Sem a gazdasági elmaradottság, sem a társadalmi problémák nem kezelhetők külső, elsősorban pályázati források nélkül, mivel a térségben nem állnak rendelkezésre olyan saját erőforrások, amelyek ezt lehetővé tennék. A 2023-2027-as időszakban a vállalkozások-fejlesztése (különösen a kkv-k fejlesztése) a legfontosabb feladat, hiszen ezek a gazdasági szereplők biztosítják a térség foglalkoztatásának jelentős részét. Kiemelt feladat

a foglalkoztatási mutatók javításához kapcsolódó egészségügyi, szociális és egyéb humánszolgáltatások körülményeinek fejlesztés. A térségben az utóbbi években jelentős fejlesztéseken esett át az infokommunikációs hálózat, azonban az ehhez kapcsolható okos megoldások hiányoznak, még példa jelleggel sincs, egyik településen sem ilyen jellegű fejlesztés. A természetvédelmi területek és az épített örökség jelentőségének felértékelődése, a jó minőségű mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedése is olyan lehetőségek, amelyeket a stratégia gazdaság-fejlesztésre irányuló célrendszere megfelelő források rendelkezésre állása esetén ki tud használni. Fontos a helyi identitás növelése, valamint a helyi hagyományok megőrzése a következő generációk számára. A COVID-19 és a gazdasági válság ezen a területen éreztette legjobban hatását, elmaradtak a helyi identitás és a hagyományok megőrzéséhez kapcsolódó, személyes találkozásokra épülő programok, rendezvények, az ezek felelevenítésére, újraindítására irányuló kezdeményezéseket kiemelten kell kezelni.

8. A stratégia beavatkozási logikája

A beavatkozási logika LEADER vonatkozású rövid összefoglalása

A LEADER beavatkozás a HFS-en keresztül, az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A KAP ST-ben foglalt SWOT elemzés erősségeként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálását. E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata.

A SWOT elemzésben erősségeként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít. Az elemzés gyengeségeként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit. A fenti erősségre és gyengeségre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A SWOT elemzésben gyengeségeként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei. Erre reagál az a szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképevel összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

8.1 A stratégia jövőképe

Legfontosabb célkitűzésünk a térségben élő lakosság életminőségének javítása, a térségből történő elvándorlás megállítása, élhető térség létrehozása. A fejlesztési stratégia tervezése és megvalósítása során továbbra is célunk, hogy Európai Unió és Hazai fejlesztési források bevonásával a településeink gazdasági, társadalmi statisztikai mutatói tíz év alatt közelítsék meg, vagy akár érik el legalább a megyei mutatók értékeit.

8.2 A stratégia célhierarchiája

Átfogó cél:

- Stabilabb mikrovállalkozási szféra létrehozása, fenntartása
- A térségben élők életminőségének javításával, helyi közösségek aktivizálásával egy élhetőbb térség kialakítása

A legfontosabb specifikus célok:

- a vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése
A térségben nagyobb létszámú munkavállalót foglalkoztatni képes vállalat (multi) nincs, a legtöbb esetben a településeken működő mikrovállalkozási szféra biztosít munkalehetőséget, így ennek a vállalkozási rétegnek a támogatása, segítése elengedhetetlen.
- a vidéki térségekben a lakosság számára elérhető helyi humán közszolgáltatások fejlesztése
A településeken eltérő mértékben ugyan, de magas a hátrányos helyzetű családok, személyek száma, akik számára biztosítani szükséges különböző humánszolgáltatásokat szociális, egészségügyi, munkavállalási és egyéb kapcsolódó szakterületen. A szolgáltatásokat nyújtó szervezeteket, önkormányzatokat segíteni kell fejlesztések megvalósításában.
- a vidéki térség, mint lakóhely erősítése; közösségi élet, közösségi tevékenységek, közterek, közösségi terek fejlesztése, természeti, épített és kulturális örökség, hagyományok, kultúra megőrzése
A Közép-Nyírségi térség turisztikai szempontból kiaknázatlan, kevés a vendégéjszakák és alacsony az ide látogató vendégek száma. A z ágazat fejlesztési elképzeléseit támogatni szükséges. A települések életében, a helyi identitástudat fejlesztésében és a lakosság megtartóerejének fenntartásában jelentős szerepe van a települési kisközösségeknek, melyek fejlesztéseit elő kell segíteni.

9. Cselekvési terv

9.1 Az intézkedések leírása

Az egyes intézkedéseket az alábbi szerkezetben kérjük bemutatni:

1) Az intézkedés megnevezése: Vállalkozások fejlesztésének támogatása

2) Specifikus cél: a vidéki térségekben a mikro- vállalkozások indítása, fenntartása, erősítése;

3) Indoklás, alátámasztás:

A térségben az országos és megyei átlaghoz képest is elmarad a mikro-vállalkozások száma. A működő gazdasági szervezetek által előállított termékek és szolgáltatások versenyképessége alacsony. A vállalkozások számára rendelkezésre álló technológia a legtöbb esetben elavult, nem energia hatékony. A legtöbb mikro-vállalkozás számára kisléptékű fejlesztés is elégséges ahhoz, hogy az általa előállított termék hozzáadott értékének növelésével, vagy szolgáltatásfejlesztéssel új piacot szerezzen és így új munkahelyet, munkahelyeket hozzon létre. A működő mikro- és kisvállalkozásoknál marketingtevékenység nincs, vagy minimálisak az erre a célra fordított költségek.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- A mikro -vállalkozás tevékenységének végzését szolgáló székhely, vagy telephely és a kapcsolódó új épületek építmények építési, vagy meglévő felújítási, átalakítási, korszerűsítési, bővítési beruházásai, akadálymentesítés.
- Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák kialakítása a projekt által érintett épület(ek), építmény(ek) tekintetében (fűtési/hűtési energiaigény, használati melegvíz igény, villamos energia igény

részbeni vagy teljes kielégítése megújuló energiaforrásból, napkollektorok alkalmazása, napelemes rendszer kialakítása stb.)

- A mikrovállalkozás tevékenységét közvetlenül szolgáló új eszköz, gép beszerzése, ideértve a tehergépjárművet, valamint az erő- és munkagép beszerzését legfeljebb 83 kW teljesítményig.
- Telephelyhez kapcsolódó kisléptékű infrastruktúra fejlesztés
- Biztonságtechnikai beruházások megvalósítása A mikro-vállalkozás tevékenységét közvetlenül szolgáló székelyén, vagy telephelyén biztonságtechnikai beruházások (kamerarendszer, riasztó, távfelügyelet kiépítése stb.), kapcsolódó eszközbeszerzések.
- Marketingtevékenységek végrehajtása A vállalkozás tevékenységéhez kapcsolódó offline és online marketingeszközök igénybevétele.
- Szoftverek beszerzése A támogatás keretében beszerzésre kerülő eszközökhöz, gépekhez, berendezésekhez kapcsolódó szoftverek beszerzése.
- Tájékoztatás és nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése (A LEADER program által
- finanszírozott tevékenységek és intézkedések esetében többlet technikai követelmény a LEADER-logó kötelező kihelyezése a fejlesztés helyszínén)

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Egyéb, a HFS-ekben meghatározott nem támogatható tevékenységek (pl. mobiltelefon beszerzése, mezőgazdasági üzemek beruházásai, mezőgazdasági tevékenység fejlesztése, Lakófunkciót betöltő épület/épületrész, nem a támogatást igénylő tevékenységéhez kapcsolódó épület/épületrész és/vagy építmény építése, felújítása, bővítése, korszerűsítése, Ingatlan vásárlás, Képzések szervezése, megtartása, Rendezvények, Lágyszárú növények beszerzése telepítése, Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése, stb.)

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

a) a két intézkedés közötti lehatárolást

A HACs által tervezett intézkedések közül egy vonatkozik a térség vállalkozásai számára, az intézkedések célcsoportja és a pályázói kör elkülönül, így a később megjelenő pályázati felhívások között nem várható átfedés.

b) Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

Az intézkedés kiegészíti a KAP prioritásait, mivel támogatást biztosít a nem mezőgazdasági vállalkozók, nem Annex I. termékfeldolgozásához és egyéb szolgáltatásainak fejlesztéséhez, mely alól kivételt képez a mezőgazdasági vállalkozók kisléptékű nem mezőgazdasági célú turisztikai jellegű fejlesztése. A GINOP Plusz-1.2.1-21 A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása intézkedés a minimum foglalkoztatott létszámot 3 főben határozza meg és

meghatározza a minimum 1 teljes üzleti év meglétét, az eszközbeszerzést 10%-ban, míg az ingatlanberuházást 70%-ban határozza meg a teljes támogatás arányához viszonyítva. A GINOP Plusz-1.2.2-22 Magyar Falu Vállalkozás-újraindítási Program keretében szintén csak egy teljes lezárt üzleti évvel rendelkező pályázók vehetnek részt, valamint előírás az utolsó évben fennálló 1 fő átlagos statisztikai létszám. A Magyar Falu program egyéb vállalkozásokat célzó intézkedései közül a Kisboltok Támogatása nevű csak 2000 fő alatti településeken működő, élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi tevékenységet támogat. A TOP forrásokból Szabolcs -Szatmár -Bereg megyében az önkormányzati fejlesztések részesülnek támogatásban.

7) A jogosultak köre:

Mikrovállalkozásnak minősülő vállalkozások

- Korlátolt Felelősségű Társaság (113)
- Betéti Társaság (117)
- Szociális Szövetkezet (121)
- Egyéni cég (228)
- Egyéni Vállalkozó (231)
- Adószámmal nem rendelkező magánszemély (induló vállalkozás esetén)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- Projektterv minősége
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9) Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 178.000.000 Ft
- b) a támogatás intenzitása: A támogatás maximális mértéke 65%
- c) a projektméret korlátai
Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 1.000.00 Ft, maximum 10.000.000 Ft
- d) a támogatás módja Hagyományos költségelszámolás.

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma (db) 30-40
Létrehozott munkahelyek száma (db) 2

1) Az intézkedés megnevezése: Humánszolgáltatások fejlesztése

2) Specifikus cél:

A vidéki térségekben a lakosság számára elérhető helyi humán közszolgáltatások fejlesztése

A vidéki térség, mint lakóhely erősítése; közösségi élet, közösségi tevékenységek, közterek, közösségi terek fejlesztése, természeti, épített és kulturális örökség, hagyományok, kultúra megőrzése

3) Indoklás, alátámasztás:

Kistelepülések esetén elő kell segíteni közösségi terek kialakítását, építését, felújítását, eszközfejlesztését a fiatalok helyben tartásának érdekében. A lakosság számára elérhető humán jellegű közszolgáltatásokat (egészségügy, oktatás, szociális ellátás, étkeztetés, tanodák, biztos kezdet gyerekházak, segítő házak, közösségi házak, egyéb közösségi terek) és azok helyszíneit fenn kell tartani és fejleszteni szükséges. A szegregátumokban, telepszerű környezetben élők életkörülményeit javító, a lakókörnyezetben, illetve ahhoz közel lévő, alacsony küszöbű szolgáltatásokat (egészségügyi ellátás, tisztálkodási feltételek, mosási lehetőség, főzési lehetőség stb. biztosítása) fejleszteni, javítani szükséges.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- település közterületi közösségi tereinek kialakítása, felújítása, átalakítása, bővítése, akadálymentesítés
- település közterületi közösségi tereinek fejlesztéséhez kapcsolódó eszközbeszerzések
- az önkormányzatok humánszolgáltatásainak helyszínéül szolgáló épületek, helyiségek kialakítása, átalakítása, korszerűsítése, felújítása, bővítése, akadálymentesítés
- A humánszolgáltatásokhoz kapcsolódó eszközök beszerzése
- helyi értéktárak, tájházak kialakítása, felújítása, átalakítása, bővítése
- önkormányzatok által működtetett turisztikai szolgáltatásokhoz, tevékenységhez kapcsolódó fejlesztések
- temetkezési helyekhez kapcsolódó beruházások, temetkezési helyek közvetlen környezetének megújítása, eszközbeszerzések
- Szolgáltatási helyek fejlesztéséhez kapcsolódó energia hatékonyságot javító infrastrukturális beruházások, eszközbeszerzések (pl. fűtőkorszerűsítés, nyílászáró csere megújuló energia stb.)
- Az önkormányzat humánszolgáltatási tevékenységét közvetlenül szolgáló telephelyek, egyéb épületek, helyiségek biztonságtechnikai beruházásai (kamerarendszer, riasztó, távfelügyelet, kerítés kiépítése stb.) kapcsolódó eszközbeszerzések
- a szolgáltatások népszerűsítéséhez kapcsolódó marketing tevékenység offline és online marketingeszközök alkalmazása
- Szoftverek beszerzése
- Tájékoztatás és nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése (A LEADER program által)
- finanszírozott tevékenységek és intézkedések esetében többlet technikai követelmény a LEADER-logó kötelező kihelyezése a fejlesztés helyszínén)

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Egyéb, a HFS-ekben meghatározott nem támogatható tevékenységek (pl. Mobiltelefon beszerzés, Lakófunkciót betöltő épület/épületrész, nem a támogatást igénylő tevékenységéhez kapcsolódó épület/épületrész és/vagy építmény építése, felújítása, átalakítása, bővítése, korszerűsítése, Lakófunkciót betöltő épület/épületrész, nem a támogatást igénylő tevékenységéhez kapcsolódó épület/épületrész és/vagy építmény építése, felújítása, bővítése, korszerűsítése, Ingatlan vásárlás, Képzések szervezése,

megtartása, Lágyszárú növények beszerzése telepítése, élőállat és tenyészállat beszerzése, Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése., temetőhöz kapcsolódó beruházások, eszközbeszerzések, kondipark létrehozása, már meglévők fejlesztése és/vagy eszközbeszerzése, falu- és tanyagondnoki szolgálat fejlesztése, stb.)

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

RD43_Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken: a beavatkozás egyéb szervezetek számára is biztosít támogatási lehetőséget. Jelen intézkedésből önkormányzati fejlesztésen kívül egyéb nem támogatható, különösen temető beruházás, támogatható, önálló energetikai korszerűsítés, gépjárműbeszerzés nem támogatható. A közösségi funkciót ellátó terek esetében a beavatkozás legalább 3 különféle közösségi funkciót ír elő, míg jelen intézkedés esetén ez nem releváns.

Az intézkedés kiegészítő jelleggel bír egyéb az önkormányzatok számára a 2021-2027 időszakban rendelkezésre álló ESZA (EFOP PLUSZ, TOP-PLUSZ) és ERFA (Magyar Falu Program, TOP PLUSZ) típusú fejlesztésekhez, hozzájárul azok infrastrukturális körülményeinek és eszközszükségleteinek kielégítéséhez.

a) Két intézkedés közötti lehatárolás

A HACS által tervezett intézkedések közül egy vonatkozik az önkormányzatok és társulásaik számára, az intézkedések célcsoportja és a pályázói kör elkülönül, így a később megjelenő pályázati felhívások között nem várható átfedés.

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7. A jogosultak köre:

- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek

8. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Projektterv minősége
- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- projektterv minősége,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9. Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás 60.000.000 Ft

b) a támogatás intenzitása

- A támogatás maximális mértéke nem termelő beruházás esetén 95%
- A támogatás maximális mértéke termelő beruházás esetén 65%

c) a projektméret korlátai

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 1.000.00 Ft, maximum 10.000.000 Ft

d) a támogatás módja Hagyományos költségelszámolás.

10.A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11.A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12.Kimeneti indikátorok:

Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma (db) 10-15

1) Az intézkedés megnevezése: Közösségi célú civil fejlesztések

2) Specifikus cél:

A vidéki térség, mint lakóhely erősítése; közösségi élet, közösségi tevékenységek, közterek, közösségi terek fejlesztése, természeti, épített és kulturális örökség, hagyományok, kultúra megőrzése

3) Indoklás, alátámasztás:

A térségben alacsony a működő civil szervezetek száma. A települések lakosságának megtartásában, életminőség, hagyományörzésben, helyi kulturális és épített örökség megőrzésében, sport – és egészséges életmód fejlesztésében, közbiztonság javításában jelentős szerepet vállaló civil szervezeteket, egyházakat meg kell erősíteni, elő kell segíteni újabb civil szervezetek létrehozását. A civil szervezetek és egyházak forráshiánnyal küzdenek, a működés mellett még kisléptékű fejlesztésekre sincs lehetőségük. A térség minden településén működik bejegyzett egyházi szervezet. Az egyházak közösségépítő és lakosságmegtartó szerepe a településeken kiemelkedő. Az egyházak hitéleti tevékenységéhez kapcsolódó infrastrukturális háttér fejlesztésre szorul. A civil szervezetek és egyházak tevékenységéhez közvetlenül kapcsolódó kisléptékű infrastrukturális fejlesztéseket, valamint a tevékenységükhöz közvetlenül kapcsolódó eszközbeszerzéseket támogatni szükséges.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- a civil szervezet székhelyén, telephelyén, közösségi terek, épületek, helyiségek építése, kialakítása, átalakítása, korszerűsítése, felújítása, bővítése, akadálymentesítés
- templom/parókia épületeinek belső felújítási, korszerűsítési, bővítési munkálatai
- parókia, templom közvetlen környezetének (park, udvar, kapcsolódó épületek, építmények) felújítása, megújítása
- Az egyház, civil szervezet székhelyén, telephelyén a közösségi tevékenységét szolgáló építmények (filagória, kemence, esőbeálló stb.) építése, felújítása, eszközök (kerékpártartó, játszótéri eszköz, telepített sporteszköz stb.) telepítése
- A civil szervezetek, egyházak tevékenységét közvetlenül szolgáló eszközök beszerzése
- A civil szervezet, egyház székhelyén, telephelyén belüli kisléptékű infrastruktúra fejlesztés
- A civil szervezet, egyház tulajdonában lévő ingatlan épületeinek energetikai fejlesztése, megújuló energia felhasználásához kapcsolódó beruházások
- Biztonságtechnikai beruházások megvalósítása A civil szervezet, egyház tevékenységét közvetlenül szolgáló székhelyén, vagy telephelyén biztonságtechnikai beruházások (kamerarendszer, riasztó, távfelügyelet kiépítése stb.), kapcsolódó eszközbeszerzések.
- Marketingtevékenységek végrehajtása A szervezet közösségfejlesztő tevékenységéhez, szolgáltatásaihoz kapcsolódó, offline és online marketingeszközök igénybevétele.
- Szoftverek beszerzése.

- Tájékoztatás és nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése (A LEADER program által)
- finanszírozott tevékenységek és intézkedések esetében többlet technikai követelmény a LEADER-logó kötelező kihelyezése a fejlesztés helyszínén).

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Egyéb, a HFS-ekben meghatározott nem támogatható tevékenységek (pl. Lakófunkciót betöltő épület/épületrész, nem a támogatást igénylő tevékenységéhez kapcsolódó épület/épületrész és/vagy építmény építése, felújítása, átalakítása, bővítése, korszerűsítése, Ingatlan vásárlás, Képzések szervezése, megtartása, rendezvény, Lágyszárú növények beszerzése telepítése, élőállat és tenyészállat beszerzése, Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése, temető közfunkcióhoz kapcsolódó beruházások, eszközbeszerzések, kondipark létrehozása, már meglévők fejlesztése és/vagy eszközbeszerzése, egyéb, a HFS-ekben meghatározott nem támogatható tevékenységek, stb.)

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

- RD43_Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistélepüléseken: a beavatkozás önkormányzatok számára is biztosít támogatási lehetőséget. Jelen intézkedésből önkormányzati fejlesztés, temető beruházás nem támogatható, energetikai korszerűsítés önállóan nem támogatható, gépjárműbeszerzés nem támogatható. A közösségi funkciót ellátó terek esetében a beavatkozás legalább 3 különféle közösségi funkciót ír elő, míg jelen intézkedés esetén ez nem releváns.

Az intézkedés kiegészítő jelleggel bír egyéb a civil szervezetek és egyházak számára a 2021-2027 időszakban rendelkezésre álló ESZA típusú fejlesztésekhez, hozzájárul azok infrastrukturális körülményeinek és eszközszükségeinek kielégítéséhez.

a) két intézkedés közötti lehatárolás

- A HACS által tervezett intézkedések közül egy vonatkozik a térség civil szervezetei, egyházi számára, az intézkedések célcsoportja és a pályázói kör elkülönül, így a később megjelenő pályázati felhívások között nem várható átfedés.

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7. A jogosultak köre:

- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, egyesületek alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok)

8. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,

- Projektterv minősége
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- projektterv minősége,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9. Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás 77.673.384 Ft

b) a támogatás intenzitása

- A támogatás maximális mértéke nem termelő beruházás esetén 95%
- A támogatás maximális mértéke termelő beruházás esetén 65%

c) a projektméret korlátai

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: minimum 1.000.000 Ft, maximum 5.000.000 Ft

d) a támogatás módja Hagyományos költségelszámolás.

10.A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11.A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12.Kimeneti indikátorok:

Fejlesztéssel érintett civil szervezetek száma (db) 20-30

Fejlesztéssel érintett egyházak száma (db) 10-15

1) Az intézkedés megnevezése: Települések és kisközösségek értékeit bemutató rendezvények

2) Specifikus cél:

A vidéki térség, mint lakóhely erősítése; közösségi élet, közösségi tevékenységek, közterek, közösségi terek fejlesztése, természeti, épített és kulturális örökség, hagyományok, kultúra megőrzése

3) Indoklás, alátámasztás:

A térség népessége – különösen a kistelepüléseken – folyamatosan csökken. A csökkenés legfőbb oka az elvándorlás. A kistelepülések lakosságmegtartó képességét negatívan befolyásolja az életminőséget javító programok, projektek hiánya is. A térségi hagyományok (kézművesség, gasztronómia, amatőr művészeti csoportok) őrzése veszélyben van, a probléma a 24. órában jár. Az életminőség javítása érdekében szervezett közösségi rendezvényeket, melyeket a szabadidő, sport, egészséges életmódra nevelés, esélyegyenlőség, környezettudatosság, hagyományőrzés és innováció területén szerveznek, támogatni szükséges. A HACs területén hagyományokkal rendelkező, partnerségre épülő térségi rendezvények támogatása (Fesztiválok, városnapok, vidékfejlesztési napok, szántóverseny) szintén fontos.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Városi rangú települések rendezvényeinek megvalósítása
- Városi ranggal nem rendelkező települések rendezvényeinek megvalósítása
- Kisközösségi rendezvény megvalósítása
- a rendezvények népszerűsítéséhez kapcsolódó marketing tevékenység offline és online marketingeszközök alkalmazása

- a rendezvények megvalósításához közvetlenül kapcsolódó eszközbeszerzések
- Tájékoztatás és nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése (A LEADER program által)
- finanszírozott tevékenységek és intézkedések esetében többlet technikai követelmény a LEADER-logó kötelező kihelyezése a rendezvény helyszínén)

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Egyéb, a HFS-ekben meghatározott nem támogatható tevékenységek (pl. vendég előadó útiköltsége, szállás díja, kizárólag egy gazdasági társaság érdekeinek és termékeinek bemutatását célzó termékbemutató, rendezvény, Mobiltelefon beszerzése, Lágyszárú növények beszerzése telepítése, Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése, pirotechnikai szolgáltatások, stb.)

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

- Az intézkedésben önállóan rendezvényen kívül szoft és egyéb elem tevékenység nem támogatható, ilyen jellegű támogatás nem érhető el egyéb EU-s forrásokból.

Az intézkedés kiegészítő jelleggel bír a civil szervezetek és önkormányzatok számára a 2021-2027 időszakban rendelkezésre álló beruházás jellegű fejlesztések esetén, hozzájárul az azokban fejlesztésre, kialakítása kerülő szolgáltatások, előállított termékek népszerűsítéséhez.

a) két intézkedés közötti lehatárolás

A HACS által tervezett intézkedések közül egy vonatkozik rendezvények megvalósítására, így a később megjelenő pályázati felhívások között nem várható átfedés.

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek
- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, egyesületek alapítványok)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése, minősége
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzőit
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),

9) Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás 40.000.000 Ft

b) a támogatás intenzitása

- A támogatás maximális mértéke nem termelő beruházás esetén 95%

c) a projektméret korlátai

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege:

- Városi szintű rendezvény esetén minimum 3.000.000 Ft, maximum 5.000.000 Ft
- Települési szintű rendezvény esetén minimum 1.000.000 Ft, maximum 1.500.000 Ft
- Kisközösségi rendezvény esetén minimum 300.000 Ft, maximum 500.000 Ft

d) a támogatás módja Hagyományos költségelszámolás.

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

Városi hatókörű rendezvények száma 2 db

Települési szintű rendezvények száma 13 db

Kisközösségi rendezvények száma 10 db

9.2 Együttműködések

a) Térségek közötti és nemzetközi együttműködések megvalósítása

A Közép-Nyírségi térségben (mely térségbe tartoznak a szomszédos HACS-ok települései) előállított helyi termékek előállítását követő értékesítési csatornák a vállalkozók számára szűk keresztmetszetűek, a termékek alacsony számban kapcsolódnak rövid értékesítési láncokba, hiányzik a termékekhez kapcsolódó online és offline marketing, a termékek megjelenítésére alkalmas rendezvények, eszközök (csomagolás, szállítás, raktározás, stb.), valamint a tevékenységet segítő szakértők. A turisztikai lehetőségei kiaknázatlanok. Az idegenforgalom infrastruktúrája és a hozzá kapcsolódó szolgáltatói háttér kiépítetlen, hiányos. A meglévő szálláshelyek fejlesztésre szorulnak. A turisztikai szolgáltatásokhoz kapcsolódó marketing tevékenység színvonala alacsony. A szolgáltatók önállóan forrás és szakmai segítség nélkül nem alkalmaznak marketing eszközöket, nem működnek együtt. A szolgáltatók mérete és a gazdaságosság miatt közös turisztikai termékcsomagokat, valamint együttműködésekkel kell létrehozni a szolgáltatások és termékek előállítása, népszerűsítése, raktározása, értékesítése, szállítása területen. A térségben egy településen sincs közfeladathoz, vagy közösségi tevékenységhez kapcsolódó környezetbarát, személyek, vagy termékek szállítására alkalmas elektromos jármű (e-kerékpár, e-teherautó, e-mopedautó, e-minibusz, stb.). Az önkormányzatok, egyházak, civilek és intézményeik a közétkeztetési, idősgondozási, településüzemeltetési feladataikat magas környezetterheléssel járó dízel, vagy benzin üzemű gépjárművekkel oldják meg nap mint nap. Szükség lenne ezen a területen a térségben innovatív eszközök beszerzésére, valamint a hozzá kapcsolódó infrastruktúra kiépítésére, akár közös projektben együttműködve szemléltető jelleggel is.

Az együttműködés tervezett tématerületei:

- Helyi termékek piacra jutását segítő eszközbeszerzések, építési beruházások (közös használatú csomagolóeszközök, szállítóeszközök, anyagmozgató eszközök, raktározáshoz kapcsolódó eszközök, bemutató-értékesítési helyek kialakítása, átalakítása, fejlesztése) 20.000.000 Ft

- Helyi termékek és szolgáltatások piacra jutását segítő közös online és offline marketingeszközök alkalmazása, azok népszerűsítését, valamint turisztikát, hagyományőrzést szolgáló rendezvények – 15.000.000 Ft
- A térségben elektromobilitási fejlesztések (e-töltőpontok, e-közlekedési eszközök -kerékpárok, e-teherautók -beszerzése közösséget szolgáló tevékenységekhez) 20.000.000 Ft

b) Egyéb együttműködések megvalósítása
Nem releváns

9.3 Kommunikációs terv

1) a célcsoport(ok) meghatározása;

Elsődleges célcsoport: Szervezeten belüli célcsoportok (egyesület közgyűlése, elnökség, tervezői koordinátor csoport, tematikus munkacsoportok). Szervezeten kívüli célcsoportok (térségi vállalkozások, térségi civil szervezetek, térségi egyházak, térségi önkormányzatok)

Másodlagos célcsoport: Elektronikus és nyomtatott média, lakosság

2) a kommunikációs eszközök, tevékenységek típusainak bemutatása

Egységes arculat

A HACS a korábbi időszakban a szervezetre, térségre jellemző elemeket tartalmazó, egyedi arculatot alakított ki, melynek fő eleme az elkészült logó. A logót minden szervezetnek alkalmaznia kell, aki pályázati támogatásban részesül. Azt a helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése során, a kötelező nyilvánossági elemeken túl, szórólapokon, kiadványokban, webes felületeken alkalmazni kell.

Honlap

A LEADER programmal, szervezettel kapcsolatos a célcsoportok számára fontos információkat a www.baktaleader.hu honlapon foglaljuk össze. A honlap tartalmazza a szervezetre jellemző arculati elemeket. A honlapon bemutatásra kerül a HACS, az aktuális pályázati felhívások, a támogatásban részesülő szervezetek, a megvalósított projektek.

Promóciós és tájékoztató kiadványok, szórólapok

Célcsoportja a potenciális partner szervezetek, a sajtó munkatársai. Kommunikációs célja a projekt során elérhető szolgáltatások, lehetőségek ismertségének növelése (a projekt és a források rövid bemutatása, a csatlakozás módja, feltételei, az elérhetőségek megadása)

Sajtóközlemények, hírlevelek kiadása:

A HFS megvalósítása során több lépcsőben tájékoztatjuk a helyi írott sajtót a program előre haladásáról. A fontosabb eseményekről, tevékenységekről közleményeket adunk ki, melyeknek célja a program iránti érdeklődés folyamatos fenntartása

Rendezvények

Megjelenés saját és a térség egyéb szervezetei által szervezett eseményeken, rendezvényeken. A rendezvényeken lehetőség nyílik előadások, tájékoztatók tartására, szórólapok, tájékoztató anyagok szétosztására, kihelyezésére.

Egyéb eszközök

Kötelező nyilvánossági elemeket és szervezeti arculatot hordozó egységes fejléces levélpapírok és

borítékok, kötelező nyilvánossági elemeket és szervezeti arculatot hordozó ajándéktárgyak (pl.: toll, kulcstartó, nyakpánt, pendrive, póló, stb..), kötelező nyilvánossági elemeket és szervezeti arculatot hordozó Roll-Up, kötelező nyilvánossági elemeket és szervezeti arculatot hordozó tájékoztatási táblák

3) a HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentációjának módja;

A HACS dokumentumaihoz (HFS, pályázati felhívások, HBB döntések jegyzőkönyvei) elsősorban a Baktalórántháza Járásközpont városháza épületében helyet kapó HACS irodában lehet hozzáférni. A HACS működéséről a településeken esetleg elérhető helyi lapokban, szórólapokban is hírt adunk. A HACS a potenciális pályázó szervezetek, személyek számára projekt adatlapot biztosít, melyen keresztül az ügyfelek jelezhetik fejlesztési elképzeléseiket.

4) a kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása;

A kommunikáció végrehajtásáért a HACS munkaszervezet felel. A kommunikációs feladatok megszervezése, kapcsolódó szerződések előkészítése a kommunikációs anyag szakmai tartalmának összeállítása munkaszervezet vezető feladata. A kommunikációs eszközökön keresztül történő információk eljuttatása a célcsoportokhoz a munkaszervezet asszisztens munkakörben foglalkoztatott munkavállalóinak a feladata.

5) a HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve;

A HFS készítéséhez kapcsolódó kommunikáció (fórumok szervezése, helyi sajtó tájékoztatása, honlapmegjelenések, fórumok, projektadatlapok) 2023. I. negyedév- 2023. II. negyedév

A HFS megvalósításához kapcsolódó kommunikáció (tájékoztatás az elérhető pályázati felhívásokról, honlapmegjelenések, sajtóhírek, települési fórumok) 2024. I. negyedév – 2027. II. negyedév

6) a kommunikációs tevékenység pénzügyi terve.

Kommunikációs tevékenységhez kapcsolódó költségvetés:

- Kötelező nyilvánossági elemek biztosítása (tájékoztatási tábla, sajtóközlemény stb.) 100.000 Ft
- Honlap üzemeltetése összesen: 600.000 Ft
- Rendezvények évente 100.000 Ft, összesen: 400.000 Ft
- Egyéb kommunikációs eszközök (molinó, szórólap, kiadvány, tájékoztató anyag, ajándéktárgyak stb.) összesen 500.000 Ft

9.4 Egyéb, a HACS által megvalósított projektek

A HACS saját projektet nem kíván megvalósítani. Nem releváns.

10. Monitoring és Indikátorok

A monitoring folyamatok eredményeinek révén az Európai Bizottság értékes információkhoz jut, amelyek:

- elemzési szempontból szilárdan megalapozzák a jövőbeni szakpolitikai tervezőmunkát;
- segítséget nyújtanak a szakpolitikai célkitűzések és a programok célkitűzéseinek kidolgozásához, a későbbiekben pedig eszközül szolgálnak a kitűzött célok hosszú távú megvalósulásának mérése során.

A monitoring megfelelő végrehajtásának feltétele, hogy a szakpolitikai célkitűzések és a tervezett intézkedések összhangban legyenek egymással. A kiegyensúlyozott területfejlesztés, során hangsúlyos szerepet kap a foglalkoztatás és növekedés előmozdítása, illetve a szegénység visszaszorítása a vidéki térségekben.

A közös kereten belül végzett értékelés a szakpolitikai intervenciók intézkedések hatását hivatott felmérni. Az értékelés tényekkel szolgál a döntéshozatali munkához, és javítja a KAP keretében végrehajtott intervenciók intézkedések hatékonyságát, hasznosságát és eredményességét. Ezen túlmenően az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot is növeli, és előmozdítja a kapcsolódó tanulási folyamatokat.

Annak érdekében, hogy az értékelések szerves részét képezzék a szakpolitikai döntéshozatali folyamatnak, és teljesüljenek az előírt referenciaértékek, a Bizottság iránymutatásokat és eszköztárat dolgozott ki a jogalkotás minőségének javítása érdekében, melyek követelményeket fogalmaznak meg, és ismertetik a bevált módszereket a KAP kiértékelésére vonatkozóan.

2021. december 6-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a KAP-stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendeletet. Ez a rendelet létrehozta a teljesítmény-, monitoring és -értékelési keretet, amelyet 2023 és 2027 között kell majd alkalmazni a közös agrárpolitikára vonatkozóan.

A teljesítmény-, monitoring és -értékelési keret elősegíti, hogy a szakpolitikai hangsúly a szabályoknak való megfelelésről a teljesítményre és az eredményekre helyeződjön át. Ez az új teljesítményalapú teljesítési modell közös teljesítménymutatókat alkalmaz.

Ezek közé a közös teljesítménymutatók közé tartoznak a következő indikátorok:

- kimeneti mutatók, amelyek a KAP végrehajtásának nyomon követésére fognak szolgálni;
- eredménymutatók, amelyek segítségével figyelemmel lehet kísérni, milyen előrelépést érnek el az uniós országok az előre kitűzött célértékek teljesítése terén;
- kontextus- és hatásmutatók, amelyek használatával meg lehet állapítani, hogy általánosságban hogyan teljesít, a szakpolitika a KAP célkitűzéseire képest.

A HACS-okra vonatkozó adatok

- A HACS tervezési területével lefedett települések száma, a lakossági adatok (a HACS területének népességére vonatkozó információ).
- A HACS tagjainak teljes száma az alábbi bontás szerint:
  - azok amelyek valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azok, amelyek helyi magángazdasági érdekeket képviselnek (például gazdasági szervezetek, helyi vállalkozások stb.);
  - azok, amelyek helyi szociális érdekeket képviselnek (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.), valamint
  - az egyéb eltérő kategóriákba sorolható tagok.

- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok teljes száma szervezettípus szerinti bontásban:
  - azon tagok száma, akik valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi magángazdasági érdekeket (például gazdasági szervezeteket, helyi vállalkozásokat stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi szociális érdekeket (például nem kormányzati szervezeteket, helyi egyesületeket stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek az egyéb eltérő kategóriákba sorolhatóak.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok neme.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó tagok életkora, kiemelten a fiatalok száma a HACS döntéshozó testületében, 41. életévét be nem töltött személy.

A HACS-ok tevékenységeire vonatkozó adatok

- A HACS által végrehajtott műveletek száma összesen (a HF-ek keretében kibocsátott TO-kban szereplő kedvezményezettek megbontása jogi státusz szerint):
  - a magánszemélyek vagy vállalkozások által végrehajtott műveletek száma;
  - a közigazgatási szervek által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi magángazdasági érdekek képviselői (például vállalkozói szövetségek, kereskedelmi kamara stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi szociális érdekek képviselői (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a kutatási szervezetek által végrehajtott műveletek száma;
  - a több, különböző típusú szereplő által közösen végrehajtott műveletek száma;
  - eltérő kategóriákba tartozó szereplő által végrehajtott műveletek száma.
- A HACS által végrehajtott interregionális együttműködési projektek száma.
- A HACS által végrehajtott transznacionális együttműködési projektek száma.
- A tudástranszferhez kapcsolódó műveletek száma, beleértve a fenntartható, gazdasági, társadalmi, környezeti és éghajlatbarát teljesítményre vonatkozó tanácsadást, képzést és tudáscserét.
- A termelői szervezetekkel, a helyi piacokkal, a rövid ellátási láncokkal és a minőségrendszerekkel kapcsolatos műveletek száma, beleértve a beruházások támogatását, a marketingtevékenységeket stb.
- A megújuló energia-termelési kapacitásokhoz kapcsolódó műveletek száma, beleértve a biomassza alapú energiatermelés kapacitásaihoz kapcsolódó műveleteket is.
- A környezeti fenntarthatósághoz, valamint az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben.
- A munkahelyteremtő műveletek száma.
- A vidéki vállalkozásokat – többek között a biomassza alapú gazdaság területén működő vállalkozásokat – támogató műveletek száma.
- Az intelligens falvakra vonatkozó stratégiákkal kapcsolatos műveletek száma.
- A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához, többek között a széles sávú rendszerekhez való hozzáférést javító műveletek száma.
- A társadalmi befogadás területén végrehajtott műveletek száma.
- Az egyéb, eltérő kategóriákba tartozó műveletek száma.

10.1 Monitoring

A közös kereten belül végzett monitoring kulcsfontosságú információkkal szolgál a KAP végrehajtásáról. Az Európai Bizottság szorosan nyomon követi a mezőgazdasági piacok alakulását, a vidékfejlesztés terén jelentkező fejleményeket és a KAP forrásainak felhasználását.

A HFS megvalósítása során a HACS számára elengedhetetlen a projektgazdák által megpályázott és elnyert források felhasználásának folyamatos nyomonkövetése, az ezzel kapcsolatos visszacsatolás. A stratégiában vállalt kimeneti és eredmény indikátorok aktuális értékeinek folyamatos mérésével a program végrehajtói információhoz jutnak, mely információk alapján, szükség esetén a HACS vezetése és a döntéshozók meghozhatják a szükséges intézkedéseket.

Monitoring értékelés lépései:

1. A stratégiában minden intézkedésekhez reálisan elérhető kimeneti és eredményindikátor kerül meghatározásra, melyek a pályázati felhívásokban is megjelenítésre kerülnek.
2. A pályázati adatlapon az intézkedéshez tartozó eredményindikátorok megnevezését és annak a pályázó által vállalt értékét minden projektgazdának meg kell jelölnie.
3. A támogató okirat kiállítását követően a projektgazdák tájékoztatást kapnak az általuk vállalt eredményindikátorok mérésének módjáról, a hozzá kapcsolódó dokumentációs kötelezettségekről
4. A HACS munkaszervezete a pályázati adatlapok alapján összegyűjti és nyilvántartásba veszi a vállalt indikátorokat.
5. A projektek fizikai zárását követően a pályázók a megvalósult fejlesztésről szakmai beszámolót kötelesek benyújtani a Közreműködő Szervezet felé, melynek kötelező tartalmi elemi a vállalt indikátorok. A pályázók ezen túlmenően a fejlesztésről folyamatos fotódokumentációt kötelesek vezetni, melyet a szakmai beszámoló mellékleteként be kell csatolni.
6. A HACS iroda a beérkezett adatokat feldolgozza, az elért eredményeket kielemez, majd összeveti a HFS -el. A HFS felülvizsgálata során az információk alapján a döntéshozó szerv felé javaslatot tesz az esetleges intézkedések meghozatalára.

A HACS az értékelés során a szakmai előrehaladás vizsgálatán túl folyamatosan figyelemmel kíséri a rendelkezésre álló forrás felhasználásának mértékét is.

10.2 Az indikátorok megadása

Indikátor neve	Indikátor leírása	Indikátor mértékegysége	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Képzésben, tanácsadásban, ismeretcsereben résztvevők száma	R.1 ^{PR} A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén: A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlattal és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy	személyek száma							

	az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma								
Termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma	R.10 ^{PR} Az ellátási lánc szervezettségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	gazdaságok száma							
Képzett megújuló energiatermelő kapacitás	R.15 A mezőgazdaságból, erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomassa-alapú energiák termelését is beleértve (kW)	kilowatt							
	Napelemes fejlesztések								
	Biomassza								
	Egyéb								
Új munkahelyek száma	R.37 Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek (önfoglalkoztatás is, de a projekt kiépítéséhez szükséges munka nem)	teljes munkaidős egyenérték	0	0	0	0	2	0	0
A KAP támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok száma	R.39 A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a	gazdaságok száma							

	biomassza alapú gazdaságok száma								
A támogatott „okos falu” stratégiák száma	R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falu” stratégiák száma	„okos falu” stratégiák száma							
A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság száma	R.41 ^{PR} Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP- támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	fő							
Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma	R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	fő							
Beszerezett eszközök száma	A projekt keretében beszerzett eszközök száma	db							
Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	db	0	0	0	0	40	0	0
Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	db	0	0	0	0	10	0	0
Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	db	0	0	0	0	25	0	0
Megvalósult rendezvények száma	A projekt keretében megvalósult rendezvények száma	db	0	0	0	0	25	0	0

11. Indikatív pénzügyi terv

a) A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen	%
------	-----------------------------	------	------	------	------	------	----------	---

1.	Vállalkozások fejlesztésének támogatása	0	100	39	39	0	178	50
2.	Humányszolgáltatások fejlesztése	0	40	10	10	0	60	17
3.	Közösségi célú civil fejlesztések	0	50	20	7,673	0	77.673	22
4.	Települések és kisközösségek értékeit bemutató rendezvények	0	30	5	5	0	40	11
	Összesen	0	220	74	61,673	0	355,673	100

b) A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
Működési költségek	0	25,56	25,56	25,56	25,56	102,24
Animációs költségek	0	1	1	1	1	4
Egyéb tervezett bevételek	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Összesen	2,3	28,86	28,86	28,86	28,86	108,54

Mellékletek

1. sz. táblázat – Roma lakosság aránya településenként

Megnevezés	A roma lakosság
Apagy	1,09%
Baktalórántháza	7,29%
Besenyőd	0,85%
Laskod	0,00%
Levelek	0,24%
Magy	3,63%
Nyíriákó	0,32%
Nyírkársz	0,82%
Nyírkércs	0,00%
Nyírmada	7,74%
Nyírtass	0,59%
Ófehértó	4,11%
Petneháza	1,18%
Pusztadobos	6,92%
Rohod	20,20%

1. számú melléklet: A HACs összetételének részletes bemutatása

a) A HACs összetétele (elnökség, tagság)

Elnökség: Az egyesület legfőbb döntéshozó szerve tagjai közül, a szervezet vezetésére és annak hivatalos képviselőjének céljából, 3 fős elnökséget választ. Az elnökség 3 tagból áll. Az elnökség tagjai: az elnök, valamint az 1. számú és a 2. számú alelnök.

Tagság: Az egyesületnek rendes tagja lehet minden természetes személy, illetve jogi személy, aki az egyesület céljaival egyetért, betartja az alapszabály rendelkezéseit. A tagságot 15 önkormányzat (Apagy, Baktalórántháza, Besenyőd, Laskod, Levelek, Magy, Nyírájkó, Nyírkársz, Nyírkércs, Nyírmada, Nyírtass, Ófehértó, Petneháza, Pusztadobos, Rohod), 19 civil szervezet (Apagy Horgászegyesület, Apagy Sportegyesület, Nyírségi Hagyományőrző és Turisztikai Nonprofit Kft., Baktalórántházi Református Egyházközség, Besenyőd Református Egyházközség, Laskodi Polgárőr Egyesület, Községi Sportegyesület Magy, Nyírájkó Községért Közalapítvány, Nyírkársz Községért Közalapítvány, Nyírkércsi Református Községért Közalapítvány, Mi Kis Falunk Helytörténeti és Közösségépítő Egyesület, Nyírmadai Ifjúsági Sportegyesület, Nyírtass Községért Közalapítvány, Kék Angyalok Önkéntes Polgárőr Egyesület, Bünt megelőzési és Vagyonvédelmi Polgárőr Egyesület, Polgárőr Egyesület Petneháza, Petneházáért Alapítvány, MAZSO-PLUSZ Alapítvány, Rohod Sportegyesület) 14 társas vállalkozás (SZABADOS-OK Kft., Tyl-Sped Bt., Krivács és Fia Kft., H.ang.H.C. Kft., Vargarázs Kft., UD Fa Kft., NYÍR-VITAL-MED Kft., Jákó-Tel Kft., Szabó Józsefné E.V., Ferra Bt., HCINTERNATIONAL Kft., Fényesfa Kft., Fejértó Mezőgazdasági Kereskedelmi és Szolgáltató Szövetkezet, Sirokkó Mezőgazdasági és Szolgáltató Szövetkezet, Szigeti Tanya), 11 egyéni vállalkozó és 5 magánszemély alkotja.

Az egyesület szervei:

- Munkaszervezet: az egyesület adminisztratív feladatainak ellátását végző szervezet, az egyesület tevékenységét segítő iroda.
- Felügyelő Bizottság: Az egyesület jogszabály és alapszabályszerű működését, gazdálkodását ellenőrző szerv
- Helyi Bíráló Bizottság: A Helyi Fejlesztési Stratégiában szereplő fejlesztési célokhoz kapcsolódó pályázati felhívásokra, a támogatást igénylők által benyújtott támogatási kérelmek elbírálásának céljából létrehozott bizottság.

b) A HACs döntéshozó testületének bemutatása

- Közgyűlés: A szervezet legfőbb döntéshozatali szerve a közgyűlés, mely legalább évente egyszer ülésezik. A közgyűlésnek 64 tagja van. A közgyűlés hatáskörébe tartozik többek között az alapszabály módosítása, tisztségviselők megválasztása, költségvetés elfogadása, beszámoló elfogadása, szervezeti és működési szabályzat elfogadása, fejlesztési programok elfogadása.

c) A HACs tervezett munkaszervezeti felépítésének bemutatása

A munkaszervezet a munkaszervezet vezetőből és egy-két fő adminisztratív munkatársból áll. A munkaszervezet nem önálló szervezet. A munkaszervezet munkáját az iroda vezetőjeként a munkaszervezet vezető irányítja. A munkaszervezetben alkalmazásra kerülő személyek felett a munkáltatói jogkört az elnök gyakorolja. A munkaszervezet dolgozói munkájukat munkaviszony keretében látják el. A munkaszervezet vezető és a munkatársak megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkeznek a LEADER program megvalósítása területén. A munkaszervezet a könyveléshez, iroda fenntartáshoz külsős szolgáltatást vesz igénybe.

d) A működés fizikai feltételeinek rendelkezésre állása és a fenntartás biztosításának bemutatása

A HACS iroda a térség központjában, tömegközlekedéssel és személygépjárművel jól megközelíthető helyen, a Baktalórántháza Város Polgármesteri Hivatalának (4561 Baktalórántháza, Köztársaság tér 8.) földszintjén kap helyet. Az iroda akadálymentesen megközelíthető. Az irodahelységeket a HACS bérlemény formájában biztosítja a munkaszervezet részére. Az iroda és a munkatársak elérhetősége mobiltelefon segítségével biztosított. Az iroda a hét minden munkanapján biztosít személyes ügyintézéshez ügyfélszolgálatot. Az iroda nagy sebességű internet elérhetőséggel, az épület a HACS által is használható tárgyalótermekkel rendelkezik. Az alapvető berendezések (számítógépek, fénymásoló, nyomtató stb.) rendelkezésre áll.

A HACS szervezeti felépítése, szerepek és eljárások:

HACS szervezeti felépítése

A HACS legfőbb döntéshozó szerve a Közgyűlés, Az egyesületnek bárki (magánszemély és jogi személy is) tagja lehet, aki elfogadja az alapszabály rendelkezéseit és megfizeti a tagdíjat. (a tagdíj mértéke egyéni vállalkozók esetében: 20.00 Ft/év, gazdasági társaságok esetében: 30.000 Ft/év, civil tagok 10.000 Ft/év, magánszemélyek 5.000 Ft/év). A jelentkezést az elnökség felé kell előterjeszteni két tag ajánlásával, majd a tagfelvételtől a Közgyűlés dönt. A Közgyűlés nem nyilvános, döntéseit egyszerű többséggel hozza meg, melyekről határozatot hoz, kivételt képez ez alól az alapszabály módosítás, illetve a megszűnés, melyhez a jelenlévő szavazattal rendelkező tagok legalább háromnegyedes szótöbbsége szükséges. A Közgyűlés tagjai közül elnököt és alelnököket választ Az egyesület képviselőjét harmadik személy irányába, valamint a hatóságok felé az elnök látja el, aki önálló képviselői joggal rendelkezik. A HACS egyetlen szervezeti egysége a munkaszervezet, melynek munkavállalói felett a munkáltatói jogkört az egyesület mindenkor elnöke gyakorolja. A munkaszervezet az elnök irányításával, annak utasításai alapján látja el a feladatát. A munkaszervezet napi koordinálását, vezetését a munkaszervezet vezető végzi, aki az elvégzett munkáról közvetlen beszámolóval tartozik az elnök felé. A fejlesztési programok kidolgozása során a HACS munkacsoportokat hoz létre. A HACS a HFS tervezés segítésére szakmacsoportonként tematikus munkacsoportok segítségével, térségi szakemberek bevonásával alakítja a stratégiáját. Feladatuk a térségi projektötletek generálása, gyűjtése, feldolgozása, szereplők toborzása, információ közvetítés a célcsoport felé. 5-6 fős csoportok segítik a tervezést az alábbi területeken: Gazdaságfejlesztés, Civil közösségek, Helyi társadalom-esélyegyenlőség. A munkaszervezet az elnök irányításával minimum negyedéves rendszerességgel a térségi szereplők animálása, tájékoztatása érdekében fórumokat, tájékoztató rendezvényeket szervez különböző témában. A rendezvényeket elsősorban a munkaszervezetben alkalmazott szakemberek tartják, de szükség esetén (pl. esélyegyenlőség, fenntarthatóság, gazdaságfejlesztés stb.) külsős szakember is bevonásra kerülhet.

Az értékelés/kiválasztás folyamatának bemutatása:

- a folyamat szakaszainak bemutatása:

A HFS megvalósításához kapcsolódóan a HACS az Irányító Hatósággal és a Magyar Államkincstárral együttműködve pályázati felhívásokat hirdet meg elektronikus felületen. A támogatási kérelmek standard/közösségvezérelt helyi fejlesztés/egyszerűsített kiválasztási eljárásrendszerben kerülnek elbírálásra.

A pályázatadás a források kimerüléséig folyamatos, a beérkezett pályázatok értékelése szakaszos, legfeljebb kéthavonta kerül sor szakasz zárásra, majd értékelésre.

- IH és a HACS között létrejött Együttműködési Megállapodás 1. sz. melléklete alapján meghirdetett helyi felhíváshoz kapcsolódó tájékoztatás nyújtása az érdeklődők részére a benyújtás kérdéseiben;
- a helyi felhíváshoz kapcsolódó pályázati adatlapban meghatározott adattartalom, valamint a helyi felhívásban megjelölt mellékleteknek az erre a célra rendszeresített felületen benyújtott helyi támogatási kérelmek előzetes tartalmi értékelésének elvégzése

- a helyi felhívásokra beérkező helyi támogatási kérelmek tartalmi értékelése keretében a helyi felhívás pontozási szempontrendszer alapján a kérelmek pontozása és szakmai indoklással történő ellátása. Az elutasításra javasolt helyi támogatási kérelmeket szintén megfelelő indoklással történő ellátása, javaslatként továbbítása a HBB tagjainak a részére. A támogatási kérelmek támogatási, vagy elutasítási javaslatának a megküldése a HBB tagok felé a HBB ülés előtt legalább 5 napon belül.
- kik vesznek részt a folyamat egyes szakaszaiban, mi a feladatuk és a felelősségük
- A munkaszervezet feladata a pályázati felhívás részleteinek kidolgozása, feltöltése elektronikus felületen keresztül. A munkaszervezetben a munkaszervezet vezetőn kívül csak azok a személyek vehetnek részt a támogatási kérelmekhez kapcsolódó elektronikus felület kezelésében, akiket számára az elnök megbízást ad és nyilatkoznak titoktartási kötelezettségükről és az esetleges összeférhetlenségükről. A munkaszervezet a négy szem elve alapján dolgozik, minden személy ügyintézése felülvizsgálatra, jóváhagyásra kerül egy második ügyintéző által. A pályázatkezelők további feladata a beérkezett támogatási kérelmek jogosultsági és tartalmi ellenőrzése, pontozása, továbbítása a HBB felé.
- Helyi Bíráló Bizottság: Az egyesület közgyűlése a helyi bíráló bizottsági feladatokat a Helyi Bíráló Bizottságra delegálja. A LEADER HACS tagjai közül HBB-t választ. A HBB a közgyűlés által jóváhagyott ügyrend szerint végzi munkáját. A HBB 9 tagból áll. HBB tagjait a Közgyűlés úgy köteles megválasztani, hogy a HBB tagságában egyik szféra (Köz-, Civil-, Vállalkozói) sem rendelkezhet a szavazatok 49%-át meghaladó hányaddal, valamint biztosítani szükséges, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok több mint 50 %-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják. Amennyiben egy HBB tag önkormányzati vezető (pl. polgármester) tisztséget is betölt más civil vagy vállalkozói megbízatása mellett, akkor az arányok kialakítása és megállapítása során a közszférabeli tisztségét kell figyelembe venni. A HBB kialakítása során az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítése érdekében a HBB-nek kötelező jelleggel tagja kell, hogy legyen egy fő 40 év alatti és egy fő nő tag. A két kritérium teljesíthető egy személyben is, amennyiben a tag mindkét feltételnek megfelel. A HBB tagok közül a Közgyűlés választ HBB Elnököt és HBB Alelnököt a HBB ügyrendjében meghatározott módon. Az Elnök akadályoztatása esetén az Alelnök jár el a HBB képviselőként. A HBB előzetesen áttekinti a munkaszervezet által megküldött értékelési és pontozási javaslatokat, illetve az elutasításra javasolt támogatási kérelmeket. Megtárgyalja a HACS munkaszervezet által összeállított értékelési és pontozási javaslatokat, továbbá az elutasításra javasolt kérelmek indokolásának megalapozottságát. Megállapítja a támogatási pontszámokat, a beérkező helyi támogatási kérelmekről döntési javaslatot állít össze, valamint ezen dokumentumokat továbbítja HACS részére. Igény esetén szakértőt (pénzügyi, építésügyi, esélyegyenlőségi stb.) vehet igénybe a bírálathoz.

Az ügyfél által benyújtott pályázatnak meg kell felelnie a pályázati felhívásban foglalt formai és szakmai követelményeknek. A projekteknek alkalmasnak kell lennie a HBB döntés meghozatalára, megfelelően alátámasztható a támogatás indoklása, de adott esetben ugyanilyen alapossággal az elutasítása is. A projektjéhez kapcsolódó pályázatot az ügyfél az ügyfélkapun keresztül az Államkincstár adminisztrációs felületén elektronikusan nyújthatja be. A felület azt az adatigényt tartalmazza, melyre minimálisan szükség van a pályázat bírálatához és a HFS-hez való illeszkedés megállapításához. A pályázati felhívás közzététele után a pályázók a pályázatokat forráskimerülésig folyamatosan nyújthatják be. A pályázati felhívások felfüggesztéséről és újra nyitásáról a HACS munkaszervezete dönt.

A pályázatokat a HACS munkaszervezete a Közreműködő Szervezet által rendszeresített felületen formailag és szakmailag ellenőrzi, mely során megállapítja a jogosultságot, megfelelő projekt esetén pontozási javaslatot tesz a HBB számára. Amennyiben a munkaszervezet formai ellenőrzés során hiányosságokat tapasztal, úgy az ügyfelet felszólítja hiánypótlásra.

A HACS munkaszervezet gondoskodik arról, hogy a hiánypótlási felszólítás a lehető legkevesebb időn belül kiküldésre kerüljön az ügyfélnek. A hiánypótlás szükségességéről a HACS munkaszervezete elektronikus

(ügyfélkapus) úton értesíti az ügyfelet. A munkaszervezet minden támogatási kérelemhez ellenőrzési listát csatol, melyben rögzíti az ellenőrzés folyamatát, a pályázattal és a hiánypótlás keretében benyújtott dokumentumokat.

- a döntéshozás módjának bemutatása

A HBB ülése, döntési javaslatai:

- a HBB határozatképes, ha a HBB tagok közül legalább 6 fő jelen van; és a HBB ülésen és a döntések meghozatalakor egyik szféra sem rendelkezik a szavazatok 49%-át meghaladó hányaddal. A HBB határozatképességét az ülés teljes időtartama alatt fenn kell tartani. A döntés során minden HBB tag 1 szavazattal rendelkezik.
- a HBB ülése zárt, de a HBB ülésén tanácskozási joggal részt vesz a munkaszervezet legalább egy képviselője, aki szavazati joggal nem rendelkezik, viszont érvényes összeférhetlenségi és titoktartási nyilatkozattal rendelkezik;
- a HBB minden helyi támogatási kérelemről külön-külön döntési javaslatot készítenek (támogathatóság esetén a pontszám megállapítása, elutasítás esetén a pontszám megállapítása, és annak szakmai alátámasztása). A HBB köteles részletes indokolást készíteni, ha a helyi támogatási kérelmet elutasítani javasolja. A pontozás alapján a HBB a döntési javaslatairól döntési rangsort állít fel. A HBB a kérelemre vonatkozó támogató vagy elutasító döntési javaslatot a kérelmek – helyi felhívásban előírt értékelési szempontoknak való megfelelés szerinti – sorrendje alapján tesz.
- a rangsor alapján és a rendelkezésre álló források és a támogatási igények egybevetése mellett a HBB meghatározza a támogatni javasolt helyi támogatási kérelmek körét (döntési rangsor), amelyet részletes szakmai indokolással és a megállapított pontozással lát el. A döntési javaslatokról összeállított döntési rangsort továbbítja a HACS részére.
- a HBB üléseiről a jegyzőkönyvvezető jegyzőkönyvet készít. Az elkészült jegyzőkönyvet és a határozatok kivonatát az IH részére az adott helyi felhíváshoz kapcsolódó utolsó ülést követő 30 napon belül megküldi.

Összeférhetlenség

A támogatásra vonatkozó döntés előkészítésében és meghozatalában nem vehet részt az a személy vagy szervezet, aki az adott felhívásra támogatási kérelmet nyújtott be, a támogatási kérelem elkészítésében részt vett, valamint az, aki

- a szervezettel munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll,
- a szervezet vezető tisztségviselője, vagy felügyelő bizottsági tagja,
- a szervezet tagja, vagy aki abban közvetlen, vagy közvetett tulajdoni részesedéssel rendelkezik,
- az értékelésre, a minőség-ellenőrzésre vagy bírálatra benyújtott dokumentumok előkészítésében vagy kidolgozásában bármilyen formában részt vett,
- az a) – d) pontok szerinti személyek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 8:1 § 1. pontja szerinti közeli hozzátartozója,
- tekintetében az irányító hatósághoz érkezett bejelentés alapján, vagy hivatalból az irányító hatóság megállapítja, hogy a pártatlan és objektív közreműködés nem biztosítható.

A támogatásra, pénzügyi eszköz végrehajtására vonatkozó döntés előkészítésében és meghozatalában részt vevő személy vagy szervezet képviselőjére jogosult személy a döntés-előkészítési eljárás megkezdésekor az adott felhívásra vonatkozó teljes bizonyító erejű magánokiratban nyilatkozatot tesz arról, hogy az (1)–(1b) bekezdés szerinti összeférhetlenség vele szemben nem áll fenn, a támogatásra vonatkozó döntés előkészítése és meghozatala során tudomására jutott minősített adatot, üzleti vagy banktitkot, fizetési titkot, illetve egyéb magántitkot megőrzi.

Titoktartási kötelezettség

Az értékelésben és a támogatási döntés előkészítésében résztvevőket a támogatást igénylő támogatási döntésről történő tájékoztatása időpontjáig titoktartási kötelezettség terheli. A titoktartási kötelezettség nem terjed ki a benyújtott támogatási kérelemnek a projekt-kiválasztási eljárásban történő előre haladásáról történő tájékoztatásra, valamint az ellenőrzésre jogosult szervezetekkel való kommunikációra.

- A kiválasztás szempontrendszerének bemutatása.

A pályázati felhívások a HFS-ben rögzített intézkedések alapján, az abban foglaltak szerint kerülnek meghirdetésre. A pályázati felhívások elektronikus felületen a támogatást igénylők számára több szakaszban érhetőek el. Ennek megfelelően a beérkezett pályázatok is szakaszosan kerülnek értékelésre. Az egyes felhívások felfüggesztéséről, újra nyitásáról a munkaszervezet dönt. A beérkezett pályázatok előzetes adminisztrációját a munkaszervezet végzi el. A pályázatok döntéséhez kapcsolódó pontozás előkészítését a munkaszervezet végzi, a végső pontozást és elbírálást a kilenc tagú HBB hajtja végre. A pályázatokhoz kapcsolódó pontozást az intézkedésekben leírtak szerint határozzuk meg. Az alapjogosultsági kritériumoknak megfelelt támogatást igénylők azon projektjei kerülnek elbírálásra, amelyek az intézkedésben leírt egyéb kritériumoknak megfelelnek és a meghatározott minimum pontértéket elérik. Minden intézkedésnek vannak alap kritériumai, melyeken felül történő többletvállalások plusz pontokat jelentenek. A többletpontok nagy többsége esélyegyenlőség biztosításához, foglalkoztatás bővítéshez, helyi termékek és szolgáltatások piacra jutásának – népszerűsítésének elősegítéséhez kapcsolódik.